UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PRAHA 2014 Markéta VÁLKOVÁ Dis.

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ŽENY JAKO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

WOMEN AS VICTIMS OF DOMASTIC VIOLENCE

PRAHA 2014 Markéta VÁLKOVÁ Dis.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat zejména PhDr. Ivaně Novákové za pomoc a cenné rady při zpracovávání bakalářské práce.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem Ženy jako oběti domácího násilí napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne

……

Markéta Válková

ANOTACE

Bakalářská práce na téma „Ženy jako oběti domácího násilí“ se ve své teoretické části zabývá objasněním pojmu domácí násilí. Jeho znaky, formami, příčinami a dynamikou násilného vztahu. Dále pojednává o ženách, které se staly oběťmi domácího násilí, jejich charakteristikou, pocity, které prožívají, jejich snahou o odchod od násilného partnera a především výčtem následků mající vliv na oběti domácího násilí. Součástí je vymezení pomoci obětem domácího násilí v rámci našeho právního systému včetně organizací zabývající se jejich pomocí a podporou.

Empirickou část této bakalářské práce tvoří kvalitativní výzkumné šetření, které bylo provedeno formou polostandardizovaného dotazníku. Praktická část je zaměřena na zjištění toho, jakou pomoc ženy vyhledaly a jaký vliv mělo násilí na jejich život.

ANNOTATION

At the theoretic part of this bachelor work „Women as victims of domestic violence” is illumination conceptions, starting with phenomenon of domestic violence. Its characters, forms, causes and dynamics of a violent relationship. It also deals with women who are victims of domestic violence, their characteristics, feelings, experiencing their efforts to leave a violent partner, and in particular a list of consequences affecting victims of domestic violence. In integral part of this project is help to victims by our law system and organizations helping with this problems.

The empirical part of this thesis is qualitative research which was carried out by semi-standardized questionnaire. The practical part is focused on finding out what help women seek and the effect of violence on their lives.

KLÍČOVÁ SLOVA

Domácí násilí, následky domácího násilí, pomoc obětem, oběť, syndrom týrané ženy, ženy

KEYWORDS

Domestic violence, Consequences of domestic violence, Help for Victims, Victim, Battered Woman Syndrom, Women

Obsah

ÚVOD 7

A) TEORETICKÁ ČÁST 8

1. Domácí násilí 8

1.2 Vymezení pojmu „domácí násilí“ 8

1.3 Typické znaky domácího násilí 10

1.4 Druhy a formy domácího násilí 10

1.5 Cyklus domácího násilí 12

1.6 Příčiny domácího násilí 13

1.7 Rozšířené mýty o domácím násilí 14

2. Ženy jako oběti domácího násilí 16

2.1 Charakteristika ženy, jako oběti domácího násilí 17

2.2 Proč týrané ženy zůstávají v násilném vztahu 18

2.2.1 Odpoutání a odchod od partnera 19

3. Následky domácího násilí 22

3.1 Syndrom týrané ženy 22

3.1.1 Posttraumatická stresová porucha 23

3.1.2 Naučená bezmocnost 23

3.1.3 Sebezničující reakce 24

3.2 Stockholmský syndrom 25

3.3 Fyzické následky násilného vztahu 25

4. Pomoc obětem domácího násilí 27

4.1 Zákon č.135/2006 Sb. 27

4.1.1 Policie České republiky 28

4.1.2 Soud 29

4.1.3 Intervenční centra 30

4.2 Trestní zákon 32

4.3 Neziskové organizace 33

4.4 Další pomoc 34

B) PRAKTICKÁ ČÁST 36

5. Kvalitativní výzkum 36

5.1 Cíl výzkumu 36

5.2 Výběr respondentů 36
5.3 Metodika výzkumu 36
6. Průběh rozhovorů 37
6.1 Respondent č. 1 37
6.2 Respondent č. 2 41
6.3 Respondent č. 3 44
6.4 Respondent č. 4 47
6.5 Respondent č. 5 50
6.6 Respondent č. 6 52
6.7 Respondent č. 7 54
6.8 Respondent č. 8 57
6.9 Respondent č. 9 59
6.10 Respondent č. 10 61
7. Shrnutí rozhovorů 64

ZÁVĚR 66

SEZNAM PŘÍLOH 71
Příloha č. 1 72
Příloha č. 2 74

ÚVOD

Má bakalářská práce je o ženách, které jsou oběťmi domácího násilí. Toto téma je mi velmi blízké a to z důvodu toho, že jako dítě jsem se s tímto druhem násilí setkala ve své vlastní rodině. Má matka se stala obětí násilí ze strany mého nevlastního otce a mě to velmi zasáhlo a na zbytek života poznamenalo. Postupem času jsem se dozvídala, že se to neděje jen v naší rodině, ale že tento fenomén postihuje více rodin a žen v mém okolí. Dnes znám bohužel mnoho takových žen, které si tím musely projít. A proto jsem se rozhodla, že budu psát o tom, co znám, co mě zajímá a co si myslím, je stále veřejnosti ne moc dobře pochopitelné.

V teoretické části začínám tím, že definuji pojem domácí násilí. Popisuji, jaké jsou typické znaky domácího násilí, jaké existují formy a druhy nebo také to, co je příčinou násilí mezi partnery. Dále se zabývám specifickou dynamikou násilného vztahu a na konci první kapitoly zmiňuji některé mýty, které se domácího násilí týkají a které ve společnosti stále panují. První část teoretické části má tedy přiblížit vše, co se týká domácího násilí. Jen tak můžeme pochopit to, co oběť zažívá a v čem musí žít. Další kapitola je již o ženách, které se staly oběťmi domácího násilí. Nejdříve se snažím popsat osobnost ženy jako oběti. Pak píši o tom, proč ženy v takovém vztahu zůstávají a také to, jak a kdy probíhá odchod oběti od násilného partnera. Následně píši o následcích domácího násilí a to především o syndromu týrané ženy. Poslední kapitola teoretické části je o pomoci ženám, které se staly oběťmi domácího násilí. Zde se zaměřuji na pomoc právní, což zahrnuje hlavně nový zákon č.135/2006 Sb. a také trestní zákoník. Dále zmiňuji důležitost neziskových organizací a v neposlední řadě zmiňuji další pomoc, kam se mohou ženy obrátit.

Praktická část obsahuje cíle mého kvalitativního šetření, metoda výběru respondentů a metodika šetření. A především obsahuje rozhovory s ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Pomocí polostandardizovaných rozhovorů jsem se ptala na první fázi vztahu s násilným partnerem, což znamená na začátek, kdy bylo ještě všechno v pořádku, dále na formy násilí a především mi šlo o zjištění toho, jestli ženy vyhledaly nějakou pomoc, po případě na koho se obrátili. Také jsem se ptala na ukončení vztahu. Chtěla jsem zjistit, jak dlouho jim trvalo od partnera odejít, proč v násilném vztahu setrvávaly i po prvním násilném útoku. Poslední část rozhovorů se týkala následků soužití v násilném vztahu na jejich život. Jestli se ženy potýkaly s problémy i po ukončení vztahu.

A) Teoretická část

1 Domácí násilí

Přestože se násilné chování v rodině projevuje už po staletí, odborníci se o tento fenomén začali zajímat poměrně nedávno. Nejdříve se zabývali týráním dětí v rodinách. Až v 70. letech minulého století se více začalo hovořit o partnerském násilí a to hlavně díky ženským hnutím. Probíhaly nejrůznější výzkumy týkající se násilí na ženách. Ty se mimo jiné zaměřovaly na zjišťování patologie jak na straně oběti, tak i na straně pachatelů. Nebo byl zjišťován vliv primární rodiny na pozdější násilné chování, důležité také byly výzkumy prevalence domácího násilí a násilí na ženách.[1]

1.2 Vymezení pojmu „domácí násilí“

„Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným chováním nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví druhé osoby. Jde o agresi jedné osoby proti druhé (nebo jejich větším počtu), jejímž cílem je ublížit, poškodit, poranit nebo zabít.“[2]

Definic pojmu domácí násilí existuje spousta a v různých zemích světa je tento pojem dokonce chápán trochu jinak. Z psychologického ani právního hlediska dodnes neexistuje jednotná definice pojmu domácí násilí, která by se shodně používala při výzkumu a v odborných publikacích.

Kupříkladu Rada Evropy v roce 1985 definovala tento pojem jako násilí v rodině. Což je chápáno jako jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejich členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozuje rozvoj osobnosti. S touto definicí se ztotožňuje hodně odborné veřejnosti i veřejnosti laické v České republice.[3]

Když bychom se podívali do anglicky psané literatury, tak tam je domácí násilí spíše bráno jako násilí v partnerských vztazích. V německy mluvících zemích se používá termín násilí v rodině a domácnosti. To znamená jak násilí mezi partnery, tak i násilí rodičů vůči

[1] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 24
[2] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 13
[3] Bednářová, Z., Macková K., Wünschová, P., Bláhová, K. *Domácí násilí, zkušnosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, str. 6

dítěti či dokonce násilí mezi sourozenci. Ve východní Evropě (například v Rusku) převažuje termín násilí v rodině a je to chápáno podobně jako v německy mluvících zemích.[4] S ohledem na skutečnost, že ženy tvoří až 95% obětí partnerského násilí, je domácí násilí v řadě mezinárodních deklarací považováno za jednu z forem násilí na ženách.

Další definici nám poskytuje například anglická psycholožka A. Buskotte, která se zabývá problémem násilí. Ta ve své knize uvádí: „*Pod pojmem „domácí násilí“ se většinou rozumí opakované a stupňující se násilí fyzické, psychické či sexuální povahy mezi manželi nebo partnery. Problém „domácího násilí“ však lze pojmout v jeho širším významu jako rodinné násilí. Násilí v rodině totiž může mít různé konkrétní podoby, od týrání a zanedbávání dětí přes trýznění seniorů až po zmíněné psychické a fyzické násilí mezi mužem a ženou*.“[5]

Drahomír Ševčík, který napsal knihu Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence považuje domácí násilí jako podmnožinu násilí v rodině a zahrnuje sem všechny projevy fyzického, sexuálního a psychické násilí páchané mezi jednotlivými členy rodiny, které se týká všech rodinných vztahů, a to mezi dospělými a dětmi, mezi dětmi navzájem, mezi partnery, mezi dospělými a prarodiči. Druhou samostatně vydělovanou podmnožinou násilí v rodině je týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte (syndrom CAN), zahrnující jakékoli vědomé nebo nevědomé aktivity, jichž se dopouští dospělý (rodič, vychovatel, jiná osoba) na dítěti a jejichž následkem pak dochází k poškození zdraví či zdravého vývoje dítěte.[6]

Z toho vyplívá, že domácí násilí lze rozdělit na násilí partnerské a mezigenerační. Přestože se obětí domácího násilí může stát kterýkoliv člen domácnosti, nejčastěji se jimi stávají ženy a děti, což potvrzuje řada studií na toto téma. Proto se může stát, že si pojem domácí násilí lidé pletou s pojmem násilí na ženách (violence against women). Násilí na ženách je ale mnohem širší pojem, který zahrnuje i např. ženskou obřízku nebo obchodování s „bílým masem“.[7]

Domácí násilí obecně zahrnuje:

- Všechny druhy fyzického, sexuálního, psychického a ekonomického násilí
- Charakteristické je opakovní, dlouhodobost a zvyšování intenzity násilí
- Pachatelem a obětí se může stát kterýkoli člen rodiny

[4] Bednářová, Z., Macková K., Wünschová, P., Bláhová, K. *Domácí násilí, zkušnosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, str. 6
[5] Buskotte, A. *Z pekla ven, žena v domácím násilí.* Brno: Computer Press, a.s.,2008, s. 42
[6] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 24
[7] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 24

Domácí násilí rozhodně není spor, jednorázový incident nebo vzájemné potyčky mezi partnery. A proč je domácí násilí tak nebezpečné? Je skryté před zraky veřejnosti i státních orgánu. Jen těžko se před ním lze bránit, protože ohrožená osoba sdílí s násilníkem řadu společného, včetně obydlí, ze kterého nemá kam odejít. A má také dopad na děti, které jsou přítomné u násilí. Ty pak získávají negativní vzory a považují je za normální.

1.3 Typické znaky domácího násilí

Než se začnu zabývat jednotlivými formami domácího násilí, je nutné vyčlenit si typické znaky domácího násilí, na základě kterých Policie České republiky klasifikuje incidenty z domácího prostředí jako „domácí násilí“. Musí tam být zastoupeny všechny tyto čtyři složky:

- **Opakování a dlouhodobost –** z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být začátek. Aby se to tedy bralo jako domácí násilí, jednání se musí opakovat nebo mít dlouhodobé trvání.
- **Eskalace –** neboli stupňování. Od urážek k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- **Jasné a nezpochybnitelné vymezení rolí –** je jasně vymezené, kdo je tu pachatel a kdo oběť. Domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
- **Neveřejnost –** čili domácí násilí probíhá za zavřenými dveřmi bytu nebo domu, stranou společenské kontroly.[8]

1.4 Druhy a formy domácího násilí

Výrazy druhy a formy domácího násilí jsou často zaměňovány. Co jeden autor považuje jako druh domácího násilí, to jiný nazývá formou. Například Bílý kruh bezpečí za

[8] http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx

druhy násilí považuje fyzické, sexuální a psychické násilí, formami násilí pak označuje „násilí ženy na muži, násilí ve vztahu osob stejného pohlaví či mezi generacemi“.[9]

Domácí násilí má mnoho forem. Nelze říct, která je nejčastější. Mnoho lidí považuje fyzické násilí za nejrozšířenější formu, jelikož je v médiích nejvíc prezentována a je také

nejlépe rozpoznatelná. Zato psychické násilí se mnohem hůře prokazuje.

Druhy násilného jednání podle Voňkové a Spoustové:

- *Fyzické* – strkání, fackování, bití pěstmi, tahání za vlasy, pálení, škrcení, kopání, ohrožování zbraní, házení předmětů, přivazování, zatlačování do kouta…
- *Psychické* – zejména slovní týrání, ponižování, zesměšňování, výslechy, vyhrožování zmrzačením, zabitím, permanentní kontrola chodu dne…
- *Sexuální* – zahrnuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány, které oběť podstupuje nedobrovolně či s nechutí.
- *Ekonomické* – zamezení možnosti oběti disponovat finančními prostředky, ať rodinnými nebo vlastními.

Formy násilného jednání podle Voňkové a Spoustové:

- *Sociální izolace* – představuje absolutní uzavření oběti, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, vycházení, přikazování jak se má oběť chovat, rozhodování o tom, co je a co není vhodné. Vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo určování na co se dívat, co číst, co poslouchat, co smí a nesmí oběť dělat.
- *Zastrašování* – použití křiku, demonstrace síly, vyvolávání strachu, gesta, ničení majetku, týrání zvířat, vyhrožování. Dále používání výhružek typu opuštění rodiny, spáchání vraždy dětí nebo partnerky, vlastní sebevraždy či odnětí dětí.
- *Vyčerpávání* – přikazování někdy až nesnesitelné práce, odpírání spánku, potravy nebo tekutin.
- *Citové týrání* – permanentní nadávky, kritizování, sekýrování, vyvolávání pocitu viny za situaci, popírání faktu násilí.

[9] Bednářová, Z., Macková K., Wünschová, P., Bláhová, K. *Domácí násilí, zkušnosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, str. 7

- *Ekonomické týrání* – zákaz získání nebo udržení zaměstnání, dennodenní kontrola utracených peněz, znemožňování přístupu k příjmům domácnosti, rozprodávání zařízení domácnosti, neplacení nákladů spojených s bydlením, popírání potřeb členů rodiny…
- *Vydírání* – pachatel často jako nástroj vydírání používá děti. Dále to může být označování oběti za špatnou matku (popř. otce), navádění dětí proti druhému rodiči…
- *Zneužívání práv muže* – zacházení s obětí jako se služkou, nadřazené a povýšené chování, osvojení si práva o všem rozhodovat…[10]

1.5 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí se může jevit jako nepředvídatelné, ale ve skutečnosti má určitý typický vzorec. Předpoklad, že k partnerskému násilí dochází v určitém cyklu, vyslovila jako první Walkerová (1979) na základě svých studií týraných žen.[11] Tento předpoklad vychází ze zjištění, že k násilí nedochází neustále. Ochota obětí zůstat v násilném vztahu je udržována cyklickým střídáním jednotlivých fází násilí, která zahrnují i relativně klidná období.

1. **Fáze narůstání tenze.** V této fázi narůstá napětí. Houstne atmosféra, komunikace mezi partnery je špatná. Násilí má spíše podobu pasivní agrese, ale může se objevit křik a nadávky. Zatímco pachatel je v této fázi podrážděný, rozčílený, žárlivý a výbušný, oběť je úslužná, uctivá, pečlivá, obviňuje sebe sama, má strach, chce udělat cokoli, aby se vyhnula násilí.[12]
2. **Fáze násilí.** Relativně krátká fáze. Tato fáze je charakteristická plným propuknutím násilí. Incidenty nemají jen podobu emocionálního a psychické týrání, ale také fyzického násilí, přičemž záleží na historii násilí ve vztahu. Násilník ztrácí nad sebou kontrolu, rozbíjí věci, zastrašuje svou oběť, snaží se získat moc a kontrolu nad druhým. Chce ji zcela ovládnout, a to i několikahodinovým tyranizováním. Oběť má zažívá intenzivní strach, trpí úzkostí, bezmocí a zoufalstvím. Je typické, že časem dochází ke zhoršení celé situace,

[10] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 23
[11] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 36
[12] ROSA, *TÁTOVÉ A MÁMY, chraňte své děti před násilím.* Praha, 2007, str. 11

protože násilník zjistí, že jeho chování má minimální či žádné sociální důsledky, a tak se naučí používat násilí jako přijatelný prostředek kontroly a donucování.[13]

3. **Fáze usmíření, líbánek.** Situace se uklidňuje. Násilník si uvědomuje, že oběť by mohla chtít jejich vztah ukončit. Nechce o ni přijít, nechce ztratit kontrolu, dokonce může pociťovat vinu a tak začíná měnit své chování. Omlouvá se, slibuje, že už se nic podobného nebude opakovat, ubezpečuje, že se dokáže změnit. V této fázi dává agresor najevo lásku, lítost a smutek nebo to alespoň předstírá. Dává dárky, je pozorný. Oběť mu odpouští, uvěří mu, že se jejich vztahu může změnit a s partnerem i nadále zůstává.[14]

„Při opakovaném cyklu násilí může být ohrožená osoba značně unavená a vyčerpaná z dlouhodobého násilí, může být z celé situace zmatená. Někdy si tyto osoby uchovávají určitou naději, že se situace přece jen zlepší, a snaží se proto udělat všechno, včetně toho, že se pokoušejí násilné osobě vyjít vstříc, naplnit její očekávání a ve vztahu setrvají. Po čase se ukáže, že to bylo chybné rozhodnutí založené na popření a minimalizaci situace.“[15]

V zahraniční literatuře lze najít rozdělení cyklu násilí i do 6 fází a to fáze narůstání tenze, překlenovací fáze, fáze násilí, fáze výčitek svědomí, přesvědčovací fáze a nakonec fáze líbánek.

Časový interval mezi výskytem jednotlivých fází cyklu se může v průběhu trvání vztahu zkracovat a je individuální. Ne všechny oběti zažívají všechny fáze cyklu, někdy chybí fáze klidu či je tam zcela minimálně. Tyto cykly se především zaměřují na násilné incidenty, nemusí brát v potaz, že kontrolující chování může být přítomno po celou dobu.[16]

1.6 Příčiny domácího násilí

Existuje mnoho teorií, které se snaží vysvětlit příčiny domácího násilí. První pokusy o vysvětlení příčin domácího násilí byly založeny na **jednofaktorových teoriích**. Prvních z nich byla teorie biologicko-genetická. Ta vysvětlovala pouze obecné predispozice k agresivnímu chování a tak byly poměrně brzo překonány. Další byla psychologická teorie. Tady se domnívalo, že sklony pachatele k násilí pocházejí z jeho povahových zvláštností,

[13] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 54
[14] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 54
[15] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 54
[16] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí.* Praha: Linde, 2008, str. 40

z jeho poruchy osobnosti. V neposlední řadě to pak byla sociologická teorie, která vnímá domácí násilí jako produkt „typicky mužské společnosti“.[17]

Modernější jsou pak **teorie multifaktorové**. Nejznámější je teorie D. G. Duttona, která uvádí čtyři příčiny domácího násilí. První příčina je v makrosystému, kdy je domácí násilí vyvoláno převládající patriarchální hierarchií hodnot a která je založena na nadvládě mužů. Druhá je v ekosystému. To znamená životní a sociální okolí, které nás ovlivňuje. Jde o působení formálních i neformálních struktur a životní situace jako je například nezaměstnanost, nízké vzdělání či nízký příjem. Další příčina spočívá v mimosystémové rovině, což je samotná rodina. A poslední je ontogenetická teorie násilí. *„Ta přihlíží především k individuálním charakteristikám pachatele a oběti i jejich vzájemné interakce“*[18]

V angloamerické kriminologii byly od 70. let postupně příčiny domácího násilí shrnuty v teorie:

1. **Individuálních faktorů**, které spočívají ve vnitřní psychice obou partnerů, specifických rysech osobnosti, eventuálně psychopatologii osobnosti.
2. **Sociálně-psychologických faktor** jako jsou zážitky v dětství, které vyúsťují v mezigenerační přenos intimního násilí.
3. **Sociálně kulturních faktorů.** Ta vysvětluje výskyt domácího násilí sociálně strukturovanou nerovnoprávností a kulturními postoji a normami v rodinných vztazích.
4. **Feministické**, které poskytují rovněž sociálně kulturní vysvětlení týrání žen. Jde o snahu kontrolovat, s kým se žena stýká, k čemu může mít přístup, co může a nemůže dělat.[19]

1.7 Rozšířené mýty o domácím násilí

„Mýty a předsudky zkreslují naše vnímání. Nejsme schopni vnímat objektivní realitu, nýbrž vidíme pouze to, co vidět chceme. A to je pravděpodobně důvod, proč předsudky o násilí, jeho pachatelích a obětech stále tak odolně přežívají“[20]

[17] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 47
[18] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 48
[19] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 46
[20] Buskotte, A. Z pekla ven, žena v domácím násilí. Brno: Computer Press, 2008, str. 28

Domácí násilí se týká jen sociálně slabších vrstev. Domácí násilí se vyskytuje ve všech společenských skupinách. Oběťmi jsou lidé všech typů vzdělání, věku, ras i příjmů, to samé platí i o pachatelích.

Domácí násilí není běžné, týká se jen pár rodin. Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filozofické fakulty UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.

Domácí násilí jsou spíš hádky. Je třeba odlišit běžný manželský či partnerský konflikt, při němž proti sobě stojí dva jedinci ve stejné pozici a domácí násilí - kde to je vystrašená oběť a násilník. Po více jak třetině fyzických útoků od svých partnerů potřebují ženy lékařskou pomoc.

Za násilí může alkohol a drogy. Příčinou domácího násilí je snaha získat kontrolu nad partnerem. Alkohol může sloužit jako "spouštěcí prvek" nebo jako výmluva, není ale příčinou násilí.

Za domácí násilí si mohou ženy samy, muže totiž provokují. Pachatelé nepřebírají odpovědnost za své jednání, obviňují oběť. Za násilí však vždy může pachatel. On sám si může zvolit, jak se bude chovat a reagovat na vzniklé situace.

Ženy mají násilí ve vztahu rády. Toto je velmi rozšířený mýtus, který je často podporován porno průmyslem. Prakticky žádná žena však netouží po soužití, v němž by byla tlučena, ponižována a psychicky deptána.

Situace asi není tak strašná, když od něj žena ještě neodešla. Důvodů, proč ženy od svých násilných partnerů je mnoho. Chtějí zachovat dětem úplnou rodinu, pořád něco k svému partnerovi cítí, nevědí, kam by šly a kde by žily, jsou na partnerovi ekonomicky závislé či mají strach partnera opustit. Bojí se z fyzického napadení, zastrašování. Pociťují bezmoc.[21]

[21] http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/

2 Ženy jako oběti domácího násilí

„Více než třetina všech žen na celém světě (35,6%) zažije během svého života fyzické nebo sexuální násilí a to od svého partnera. Uvádí to první komplexní studie Světové zdravotnické organizace (WHO). Zpráva odhaluje šokující rozsah útoků na ženy ze strany mužů, s nimiž sdílejí své životy. Každá třetí žena je napadena partnerem. Zpráva rovněž konstatuje, že velká část vražd žen – 38% je provedena právě sexuálními partnery. Tato zjištění jsou mocným poselstvím, že násilí páchané na ženách je celosvětový zdravotní problém dosahující epidemických rozměrů.“[22]

Nejvyšší míra páchání násilí na ženách je na africkém kontinentu. Tam zažívá 45% žen fyzické nebo sexuální týrání. V zemích s nízkými a středními příjmy Evropy je to pak 27,2% žen. A ani v zemích, kde je vysoké DPH, není ženám zajištěná stoprocentní bezpečnost. Studie ukazuje, že tu násilí prožije v určité fázi svého života až 32,7% žen.[23] Podle mého názoru jsou ve skutečnosti tyto čísla ještě vyšší. A to z důvodu, že ne každá žena připustí či někomu poví, že je obětí domácího násilí.

Oběťmi domácího násilí pochopitelně nemusí být pouze ženy, ale i muži, děti, postižení jedinci či senioři. Ženy však stále tvoří nejvyšší procento. V literaturách se píše kolem 95%.

Dříve pro ženy byla tato situace téměř neřešitelná. Setkávaly se s nepochopením, nedůvěrou a bagatelizací u svých příbuzných a přátel, u policie, lékařů, na úřadech nebo u soudu. Bylo to dáno silně zakořeněnými mýty o domácím násilí a také nedostatkem informací o dané problematice. Nevědělo se nic o chování a prožívání žen jako osob ohrožených domácím násilím a nevědělo se ani to, jak tento problém řešit.

„Se zaváděním nové praxe v boji proti domácímu násilí se situace nejen týraných žen, ale všech osob ohrožených domácím násilím výrazně zlepšuje. Legislativa a její instituty nabízejí konkrétní nástroje a možnosti řešení, nicméně vlastní rozhodnutí – zda a jakým způsobem bude domácí násilí řešeno – je na dotčených osobách samotných.“[24]

[22] http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/Zpravodaj_02_2013_02.pdf
[23] http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/Zpravodaj_02_2013_02.pdf
[24] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 93

2.1 Charakteristika ženy, jako oběti domácího násilí

Poznat týranou ženu není jednoduché, pokud ona sama svou situaci skrývá. Naprostá většina žen, u nichž doma probíhá domácí násilí, se za tu situaci stydí, popírá ji a obvykle uvádí jiné příčiny svých potíží.

Někteří autoři poukazují na to, že takové ženy obdobně jako násilní muži mají takzvanou „dvojí tvář". Svému okolí nastavují tu pozitivní a optimistickou tvář plnou úsměvů, ale ve skutečnosti žijí v hrůze, napětí a strachu. *„Nezainteresovaným lidem se mohou nezřídka jevit jako pasivní, ale ve skutečnosti musí být velmi silné, aby přežívaly v situaci domácího násilí. V roli osoby ohrožené domácím násilím zdaleka nejsou jen „puťky" – jsou jím ohroženy nezřídka ženy svébytné, pracovně úspěšné, mimo rodinný systém aktivní a sebevědomé."*[25]

V literatuře se opakovaně objevuje snaha o identifikaci společných charakteristik žen, které jsou oběťmi domácího násilí. Nejčastěji se odborníci shodují, že takové ženy mají nízkou sebeúctu a jsou přesvědčeny, že si takové chování, jaké se jim od mužů dostává, si zaslouží a mohou se cítit i vinny kvůli svým údajným pochybením. V roce 1999 dokonce dvě odbornice (Dobrzyńská-Mesterhazy a Badura-Madej) ve své knize popsaly tzv. typický portrét týrané ženy. Taková žena je podle nich materiálně závislá na svém partnerovi, je submisivní a poslušná, udržuje minimální či žádné sociální kontakty, velmi často omlouvá chování svého partnera jeho náladou, že měl těžkosti v práci, nebo jako důsledek ze zážitků z dětství. Dále jsou tyto ženy velmi vystrašené, trpí pocitem vlastní bezmoci, beznaděje, bezcennosti, prožívá vinu, stydí se o tom před kýmkoliv mluvit, věří, že se její partner dokáže změnit či jsou silně emotivně závislé na svém partnerovi.[26]

Žena, která je obětí si může také vytvářet složité strategie, jak v násilném vztahu přežít bez nějaké výraznější újmy. Rozhodnou se být těmi nejlepšími hospodyňkami, snaží se každou změnu náladu svého muže předvídat, zaznamenat a podřídit se jí, každému jeho přání vyhovět a každou potencionální hádku potlačit. To pak jde o absolutní poslušnost a ochotu, ponižování se a podrobování se.

„Jen málokdo si dokáže uvědomit, že často bizarní a nepochopitelné (nenormální) reakce obětí, např. v podobě obhajoby chování násilníka či maskování stop po zranění, vznikají nikoli jako příčina, ale pouze jako obranný mechanismus v důsledku používaného

[25] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 92
[26] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 92

násilí. Jde o naprosto „normální reakce na nenormální situaci", v níž žije osoba ohrožená domácím násilím"[27]

Ženy, které se stanou oběťmi domácího násilí, pocházejí ze všech socioekonomických skupin. Mohou to být ženy, velmi vzdělané, které vyrůstaly v naprosto fungující rodině, ale i ženy, které mají nízké vzdělání a pocházejí se sociálně znevýhodněného prostředí. Násilí se bohužel týká všech. Sandra L. Brown například ve své knize „Jak poznat nebezpečného muže, dřív než se zamilujete" uvádí, že zkušenosti s násilnými a patologickými muži mají především ženy, které byly v dětství týrané nebo zneužívané. Tyto ženy totiž již od mala trpí nízkou sebeúctou.

2.2 Proč týrané ženy zůstávají v násilném vztahu

Doba, po kterou zůstává žena v násilném vztahu, je individuální. Mnozí lidé, kteří se s tímto problémem nikdy nesetkali, nemůžou pochopit, proč by žena se svým partnerem/manželem zůstávala i nadále ve vztahu, po tom všem, čím s ním prošla. Když žena neodejde, je to z důvodu její pohodlnosti a neschopnosti se o sebe postarat. Takové je zažité klišé.

Je však mnoho důvodu, proč ženy z takové vztahu neodejdou nebo se rozhodnout odejít až po delší době. Jeden z důvodu proč ženy neodejdou, je strach. Strach je silnou emocí, která ochromuje a obvykle brání oběti odejít. Ženy mají strach z opakovaného útoku svého partnera a z toho, že nakonec ještě udělá něco i dětem. Muži mají často ve zvyku ženám vyhrožovat, že pokud to někomu poví nebo odejdou, tak je nebo jejich děti zabijí. Je pak těžké najít v sobě sílu a partnera opustit, když je ve vás strach, že se situace nakonec obrátí proti vám a vše bude horší, než už je.

Další strach může být ze samoty a osamělosti. Nedokážou si představit, jak budou žít bez muže, a mají strach, že si už žádný blízký vztah nikdy nevytvoří, že si nenajdou dalšího životního partnera. Možná se také mohly cítit trapně před svým okolím. Bály se odpovídat na otázky od své rodiny a přátel, proč odešly a co se stalo. Musely by vysvětlovat příčiny svého odchodu. Jelikož ženy jako oběti domácího násilí obviňují z dané situace především samy sebe, myslí si, že by je ostatní taky obviňovali.

[27] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 86

Další důvod je, že ženy celou situaci bagatelizují. Namlouvají jak sobě, tak i svému okolí, že se vlastně nic nestalo, že je to normální, že je to horší, než jak to vypadá… Proč tohle dělají? *„Snaží se tím celou situaci a svoji pozici nějakým způsobem „normalizovat" a dát jim přijatelné pojmenování. Tato strategie by mohla fungovat, ovšem za předpokladu, že partner je násilný pouze velmi zřídka anebo není-li (tedy alespoň zpočátku) tak brutální."*[28]

Mezi další důvody, proč žena setrvává v násilném vztahu, patří třeba to, že žena chce pro své děti zachovat úplnou a fungující rodinu. Jsou tu náboženské, kulturní či tradiční tlaky, díky kterým si žena myslí, že je její povinností udržet svou rodinu za každou cenu. A tak se ze všech sil snaží udržovat iluzi o jejich životě, protože rozchod nebo rozvod by prožívaly jako těžké osobní selhání.

Proč žena neodejde od partnera, může být dáno i tím, že k němu stále něco cítí a stále věří, že se dokáže změnit. Dalšími příčinami mohou být například to, že na partnerovi zcela ekonomicky a sociálně závislá, nemá kam jít, nemá dostatek podpory ze svého okolí či netuší, kdo a jak by ji mohl pomoci.

V poslední době se odborníci začali zabývat tím, zda a kdy je vhodné pro týranou ženu z takového vztahu odejít. Výzkumy i praxe totiž potvrzují, že odchod od násilného partnera ještě nemusí znamenat konec násilí, ale právě naopak se riziko vážného fyzického napadení či zabití v období odchodu výrazně zvyšuje.[29]

2.2.1 Odpoutání a odchod od partnera

Odchod od partnera či manžela bohužel ve většině případů přichází pomalu a postupně. Ohrožená žena si začíná uvědomovat, že tímto způsobem nechce žít, a ani nemůže. Některé ženy, si to bohužel nepřipustí nikdy a s partnerem zůstávají nadále přes všechny špatnosti, co se jim dějí.

Ty, které se svou situací však nehodlají smířit, u nich pak postupně roste ochota hledat pomoc a podporu. Žena si začne uvědomovat, že pokud v tomhle vztahu zůstane, mohlo by jí to nadobro zničit. To že si žena uvědomí, že chce ze vztahu pryč, je jednou z fází násilného vztahu mezi partnery. Žena prochází v průběhu násilného vztahu několika fázemi. *„Vývoj*

[28] Buskotte, A. *Z pekla ven, žena v domácím násilí.* Brno: Computer Press, a.s.,2008, s. 79
[29] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 47

jejího kognitivního zpracování a prožívání vztahu je dlouhodobý proces. Jednotlivé fáze, které na sebe navazují, se mohou vzájemně prolínat a hranice mezi nimi nemusí být zřetelná.“[30]

Podle Landenburgerové (1989) jsou čtyři základní fáze, kterými žena prochází od začátku násilného vztahu až po odpoutání se a takzvané uzdravení se.

- **Fáze připoutání se** – zahrnuje počáteční rozvoj vztahu a násilí. Žena má určitou představu o svém životě s vybraným partnerem a jeho charakteristiky jsou vnímány skrze to, co ona považuje za uspokojivý vztah. V této fázi jsou přehlíženy či podceňované varovné signály.[31] Žena se spíše snaží partnerovi ve všem vyhovět a splnit vše, co od ní považuje. Tady ještě žena partnerovo chování jako násilné nevnímá.
- **Fáze snášení násilí** – kdy násilí pokračuje a zaujímá stále větší část vztahu. Tady žena násilí snáší, jelikož do vztahu už hodně investovala a stále věří, že se vše k lepšímu zlepší. Věří partnerovým slibům a vysoce hodnotí chvíle klidu a zbylé pozitivní aspekty vztahu. Postupně násilí eskaluje a žena má pocit, že vztah nemůže ukončit, ale zároveň v něm nemůže zůstat. Cítí se jakoby polapena a právě díky těmto pocitům se dostává na další úroveň uvědomování si a hodnocení celé její situace.
- **Fáze osvobození se od násilného vztahu** – V této fázi je hlavní charakteristikou týrání. Žena se potýká s pocity loajality vůči partnerovi a odpovědnosti vůči sobě samotné. Právě v této fázi násilného vztahu vzrůstá ochota ženy hledat pomoc a podporu. Začíná si uvědomovat, že její život ztratí smysl, pokud ve vztahu zůstane a pokud nemá dostatek podpory od svého okolí. V této fází hrozí největší riziko sebevraždy, protože žena si může myslet, že je lepší být mrtvá, než dál snášet týrání. Žena si uvědomuje vlastní pocity a ty ji můžou zcela pohltit.
- **Fáze „uzdravení se“, odpoutání** – tato fáze zahrnuje období od počátečního přizpůsobení se novým okolnostem po odchodu od násilného partnera až po znovuzískání rovnováhy v jejím životě. Žena se tu soustředí především na přežití a zvládnutí celé situace. *„Poté, co učinila konečné rozhodnutí opustit*

[30] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 50
[31] Viz příloha

násilný vztah, její životní zkušenost se začíná postupně korigovat a znovu se začíná budovat její vztah k sobě samé.“[32]

Podobně jako již zmiňovaná Landerburgerová také Millsová (1985) popisuje několik stadií procesu ukončení násilného vztahu.

- **Navazování vztahu** – násilí se tu vyskytuje v jeho nejjemnějších podobách
- **Zvládání násilí** – násilí má stále větší význam, ženy začínají vytvářet strategie, které jim mají pomoci zvládat jejich situaci
- **Prožívání ztráty vlastního já** – období ztráty identity a izolace, žena se zaměřuje na usmíření se s partnerem
- **Přehodnocení násilného vztahu**
- **Rekonstrukce self** – přechod od vnímání sebe jako týrané ženy k vnímání sebe jako někoho, kdo se zvládl oprostit od násilného vztahu

V roce 1993 Kirkwoodová popisuje proces opouštění násilného partnera jako spirálu, která zahrnuje vnitřní i vnější změny. Z vnějšího pohledu začne žena jednat, když si uvědomí, jak negativní vliv na její život má vztah, ve kterém se nachází. Toto poznání je prvním krokem ve změně ženina pohledu na ten vztah. Další důležitý aspekt je uvolnění hněvu. Ten pomáhá ženě překonat náročný proces odpoutání se od násilného partnera. Proces v některých případech zahrnuje také opakované odchody a návraty k partnerovi. Když se žena k partnerovi vrátí, je to podle Kirkwoodové součástí procesu vymanění se ze spirály násilí.

Pro ženu, která odešla od svého partnera, je velmi důležité, aby jej začala vnímat jako součást své minulosti. *„Pokud dokáže ve své mysli nahradit významnou pozici svého partnera důležitostí sebe samé, vytratí se „psychická“ moc, kterou nad ní partner má, a místo toho získá vnitřní obraz toho, kdo skutečně je a jaká je její vlastní cena.“*[33]

Pro oběť bývá velmi vysilující překonat všechny překážky, strach, nejistotu a ukončit násilný vztah. Vlastním odchodem ale v mnoha případech násilné chování partnera nekončí, pouze nabývá jiných forem a traumatizující situace tak pokračuje dál. Pokud se oběť od partnera odstěhuje, může násilí nabýt formy tzv. pronásledování (stalking).

[32] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 51
[33] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 51

3 Následky domácího násilí

3.1 Syndrom týrané ženy

Vzhledem k tomu, že domácí násilí není činem ojedinělým, ale dochází k němu zpravidla dlouhodobě a opakovaně, může u obětí dojít k takzvanému syndromu týrané osoby. Poprvé tento koncept popsala psycholožka Leonore Walkerová v 80. let, která původně hovořila o syndromu týrané ženy (Battered Woman Syndrom) s cílem pojmenovat širokou paletu psychických symptomů a vzorců chování, které jsou důsledkem přítomnosti dlouhodobého partnerského násilí.

Syndrom týrané ženy dnes nepředstavuje přesný diagnostický termín, který je začleněný do oficiálních diagnostických systémů. Má statut viktimizačního syndromu, podobně jako syndrom týraného a zneužívaného dítěte (CAN). Je tedy zřejmé, že daná osoba se stala obětí určitého druhu násilí, a že její duševní stav a mentální pochody jsou touto traumatizací pozměněné.[34]

Syndrom týrané ženy bývá definován na základě rozvoje charakteristických fyzických, psychických a sociálních symptomů. Pro rozvoj syndromu týrané ženy musí podle Walkerové dojít alespoň dvakrát k zopakování celého cyklu násilí. Typickými projevy jsou například pocity bezmoci, zmatku, sebeobviňování, dlouhodobá emocionální frustrace, nízké sebevědomí, zvýšená zranitelnost, úzkost, deprese, poruchy spánku, které vedou ke vzniku neurotických projevů, sebevražedné tendence, minimalizace, popírání či ospravedlňování násilí, strach z agresora a zároveň silná závislost na něm či třeba neschopnost normálních reakcí, nápadná vstřícnost a ochota vyhovět partnerovi nebo také psychosomatická onemocnění jako například migrény, žaludeční vředy, nechutenství. Veškeré symptomy u týraných žen však lze rozčlenit do tří základních kategorií, které jsou:

- Posttraumatická stresová porucha
- Naučená bezmocnost
- Sebezničující reakce

Naše přední forenzní psycholožka a expertka na viktimologii Ludmila Čírtková upozorňuje, že syndrom týrané osoby se rozhodně nemusí projevovat u každého.

[34] Čírtková, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada. 2008, s. 28

3.1.1 Posttraumatická stresová porucha

„Někteří autoři používají syndrom týrané ženy jako podkategorii medicínsky uznávané posttraumatické stresové poruchy. Spojitost mezi nimi bývá vysvětlována na základě toho, že mnoho obětí partnerského násilí vykazuje symptomy srovnatelné s příznaky vyskytujícími se u osob, které zažily traumatizující události jako např. zajetí či válečné mučení.“[35]

Termín posttraumatická stresová porucha je používán pro úzkostnou poruchu, která se typicky rozvíjí po nějaké emočně těžké, stresující události, jež svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost a bývá traumatickou pro většinu lidí. Příznaky jsou obdobné, ať už je oběť vystavena partnerskému násilí, znásilnění, únosu nebo válečnému traumatu. Avšak pokud je traumatická situace záměrně způsobena člověkem, bývají symptomy komplexnější, trvají delší dobu a jsou hůře přístupné intervencím.

„V případech partnerského násilí dochází k opakování traumatizující zkušenosti, přičemž v kontextu dynamiky násilného vztahu obvykle dochází ke stupňování násilí, větší míře brutality, a tudíž i prohlubování traumatu.“ [36] A jelikož se v průběhu vztahu intervaly mezi násilnými incidenty zkracují, má tak žena stále méně času na zpracování traumatu.

Mezi symptomy posttraumatické stresové poruchy patří poruchy spánku, noční můry, poruchy příjmu potravy, znovuprožívání traumatických situací v podobě útoků ohrožujících zdraví a život (tzv. flashbacky), emocionální vyčerpání, nadměrná citlivost na světlo a zvuky, rychlé střídání nálad či snížená odolnost vůči stresu.[37]

3.1.2 Naučená bezmocnost

„Naučená bezmocnost představuje výrazné snížení schopnosti převzít vládu nad svým životem, samostatně se rozhodnout v běžných životních situacích a za svá rozhodnutí nést odpovědnost.“[38] Tento stav vzniká postupně. Když se týraná žena snaží opakovaně snížit intenzitu násilí, snaží se vyhledat pomoc či chce odejít od partnera a vždy je to bez úspěchu, pak se může u ní projevit tento stav. Začne být pasivní a přestane se snažit cokoliv zlepšit. Její emocionální stav je stavem letargie, bezmocnosti a beznaděje. Je vyčerpaná, nemá dostatek sil a na svou situaci rezignuje. Vždyť k čemu se snažit, když výsledek je stále negativní.

[35] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str.41
[36] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str.44
[37] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str.43
[38] Bednářová, Z., Macková K., Wünschová, P., Bláhová, K. *Domácí násilí, zkušnosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009, str. 16

S naučenou bezmocností úzce souvisí drasticky snížené sebevědomí a sebeúcta ženy. Žena ztrácí respekt sama k sobě. Ztráta pocitu vlastní hodnoty je následně doprovázena nerozhodností, nejistotou, ztrátou životních iluzí, ztrátou radosti ze života a někdy i ztrátou osobních perspektiv. *„Týraná osoba je až nápadně oddaná svému trýzniteli a nemusí si být jistá ani hodnocením toho, co se kolem ní děje. Neví, zda je normální vše snášet, nebo naopak vyjít se svým problémem za hranice soukromí a hledat pomoc“*[39]

Avšak ne všechny ženy, které zažily domácí násilí, vykazují naučenou bezmocnost. Americká profesorka psychiatrie Judith Lewis Herman aplikaci pojmu naučená bezmocnost na situaci týraných žen odmítá a považuje ji za chybnou. Podle ní vykresluje tento termín oběť jako apatickou a poraženeckou a zcela ignoruje existenci velmi živého a složitého vnitřního boje, který žena, která je týraná, prožívá. J. L. Herman je přesvědčena, že se taková žena nevzdává, jen se naučila, že vše, co udělá, bude sledováno a že většinu jejich aktivit trýznitel zmaří.

3.1.3 Sebezničující reakce

Mezi další klíčové aparáty syndromu týrané ženy patří i sebezničující reakce. Je to proces, ke kterému dochází zejména při dlouhodobém domácím násilí. Týraná žena může nabýt dojmu, že je v neřešitelné situaci, kdy nemůže od agresora odejít a tak setrvává a snaží se nějak přežít. Aby byla pro ní krutá realita nějak únosnější, volí často maladaptivní únikové mechanismy, sebezničující strategie, jako alkohol, drogy, pokus o sebevraždu nebo má vražedné tendence.

Sebezničující reakce mají tuto formu:

- **Popírání viny útočníka** – týraná žena omlouvá svého partnera a jeho násilné chování připisuje mimořádným vnějším okolnostem.
- **Minimalizace násilí** – ta v podstatě souvisí s manipulováním reality. Ohrožené ženy popírají vážnost incidentů i celkové situace, je to forma iluzorní obrany, protože v opačném případě, by se z toho ženy musely zbláznit.
- **Bagatelizace následků** – jedná se o zlehčování celé situace. Ženy zlehčují intenzitu, nebezpečnost útoků, včetně zranění.

[39] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 44

- **Popírání viktimizace** – tady ženy zcela popírají fakt, že jsou týrané a zneužívané. Své zranění vysvětlují nepravými důvody.
- **Odmítání možnosti pomoci** – jelikož ženy nevidí možnost úniku od partnera, zcela odmítají nabízenou pomoc.[40]

3.2 Stockholmský syndrom

Termín stockholmský syndrom byl popsán v roce 1974 při přepadení banky ve Stockholmu, při němž byli jako rukojmí zajati a drženi v izolaci čtyři lidé. Během šesti dnů, kdy byli v zajetí, si vytvořili k lupičům specifický citový vztah a své zachránce z řad policie vnímali jako jejich nepřátele.

Takže tímto termínem jsou označovány dočasné projevy náklonnosti oběti vůči násilné osobě a vytváření emocionální vazby oběti k násilníkovi. Jde o jev, který se objevuje u obětí týrání obecně.

Stockholmský syndrom vzniká tehdy, cítí-li se oběť ve velkém ohrožení, je izolována od vnějšího světa a je přesvědčena, že z její situace není úniku. Zároveň se osoba, která jí drží v zajetí či ohrožení, k ní chová přechodně laskavě. Tím oběť získává novou nadějí, že trýznitel není až tak zlý a věří, že se změní a dává jí tak novou šanci.

V případě domácího násilí může u žen docházet také k tzv. identifikaci oběti s pachatelem. Ženy se v tomto případě chovají úplně stejně jako kdokoliv jiný. Sebemenší projev náklonnosti tyrana ženu odvádí od myšlenky opustit partnera. Důsledkem stockholmského syndromu může pak být aktivní bránění a neochota bránit svého partnera před lidmi, kteří ženě chtějí pomoci.

3.3 Fyzické následky násilného vztahu

Důsledky násilí nejsou jen psychické, ale i fyzické. Zhruba dvě třetiny žen, které se potýkají s domácím násilím, jsou fyzické zraněné. Až u třetiny těchto žen jsou po útoku nezbytná lékařská ošetření. Organizace ROSA vydala statistickou sondu pro rok 2013 a tam se můžeme dočíst, že až 78% jejich klientek se setkalo s fyzickou formou násilí. Nejčastěji šlo o fackování, bití, škrcení a kopání.

[40] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 45

Tohle vše může mít pak za následek nejen otevřené rány, zranění hlavy, tržné rány v obličeji, pohmožděniny, modřiny ale i zlomeniny. Taková zranění, jak už jsem zmínila, často potřebují lékařské ošetření. Ženy, které se rozhodnout vyhledat lékaře se nechají ošetřit a pak často bezprostředně po ošetření, nemocnici opustí a to z důvodu strachu či studu.

„Pokud je žena doma týrána, zneužívána nebo je s ní špatně zacházeno, nemá žádné místo, kde by mohla nalézt svůj klid a bezpečí, které každý z nás potřebuje. Nikdy si nemůže opravdu odpočinout a neustále žije v očekávání, že brzy přijde další katastrofa. Žije v neustále pohotovosti, stále se cítí jak ve fyzickém, tak v psychickém pozoru. Tyto stavy vedou k různým psychosomatickým problémům, jako jsou například kardiovaskulární a zažívací problémy, bolesti hlavy, deprese, poruchy spánku, noční můry, a vyšší náklonnost k nemocem všeho druhu.“[41]

Bohužel stále jsou tu případy, kdy následkem domácího násilí je smrt. Podle údajů Policie ČR umírá každý rok v důsledku vražd motivovaných osobními vztahy v ČR několik desítek žen. V roce 2013 takto zemřelo přes 70 žen. Tato čísla však neukazují počet vražd v důsledku domácího násilí. Podle odhadů v zemích původní členské „patnácky“ Evropské unie zemře ročně na následky násilí, kterého se dopustili jejich partneři 700 až 900 žen. [42]

[41] Buskotte, A. *Z pekla ven, žena v domácím násilí.* Brno: Computer Press, a.s.,2008, str. 75
[42] http://rosa-os.cz/wp-content/uploads/2014/05/2013_03_ZPR_ROSA.pdf, str. 1

4 Pomoc obětem domácího násilí

Dříve byli možnosti na pomoc obětem domácího násilí značně limitované. Časem se podařilo přijmout některá opatření, která zlepšila jejich postavení především v oblasti práva. Obecně je ochrana obětí domácího násilí v českém právním systému zakotvena v rámci občanského práva, zákona o rodině, policejního zákona, zákona o přestupcích a také v trestním zákoně.

Za první významný počin českého zákonodárce ve věci ochrany před domácím násilím je možno považovat přijetí zákona č. 91/2004 Sb. Tímto zákonem byl doplněn zákon č. 140/1961 Sb. Zde se jednalo o novou skutkovou podstatu trestného činu „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.[43]

Hlavně díky neúnavným aktivitám Bílého kruhu bezpečí byla zavedena nová praxe v řešení problematiky domácího násilí a od roku 2007 je účinný zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím.

4.1 Zákon č.135/2006 Sb.

Dne 14. března 2006 byl přijat zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. V platnost vešel 1. ledna 2007. Modelem pro jeho návrh byl rakouský zákon proti domácímu násilí, který zavedl tzv. institut vykázání již v roce 1997.[44] Návrh zákona byl zpracován expertní skupinou lidí vytvořenou při Alianci proti domácímu násilí, ve které byli zastoupeni právníci a členové představenstva Bílého kruhu bezpečí.

Tímto zákonem se Česká republika zařadila mezi státy Evropské unie, které mají ve svém právním řádu komplexně upravenou ochranu ohrožených osob před domácím násilím. Tímto zákonem byly novelizovány tyto zákony:

- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky,
- zákon č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu,
- zákon č. 140/1961 Sb., trestního zákona,
- zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení,

[43] Králíčková Z., Žatecká E., Dávid R., Kornel M. *Právo proti domácímu násilí*. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 23
[44] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 72

- zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

„V našem státě je ochrana před domácím násilím založena na principu ochrany osoby ohrožené domácím násilím, a to v jejím přirozeném prostředí, tj. ve společné domácnosti, kterou dosud obývala s násilnou osobou. Ze společné domácnosti, kde docházelo k týrání, odchází na přiměřenou dobu násilná osoba, a nikoli oběť, jak tomu bylo ve většině případů před účinností zákona č. 135/2006 Sb.“[45] Ohrožená žena má tak čas a prostor na to, aby svou situaci vyhodnotila a naplánovala si další kroky k jejímu zlepšení. Tento zákon má tedy výrazně preventivní účinek, do jeho přijetí bylo možné se právní cestou bránit pouze po prokazatelném útoku na zdraví či život.

Tento zákon se opírá o tři pilíře, které zajišťují jeho vyváženost jak ve složce zákonného omezení (vykázání nebo zákaz vstupu násilné osoby do společného obydlí na určitou dobu), tak ve složce sociální (ochrana a pomoc ohrožené osoby v intervenčním centru) a v neposlední řadě také právní ochrany poskytované soudem (zvláštní předběžné opatření o personální i teritoriální ochraně ohrožené osoby). Stručně lze proces ochrany před domácím násilím popsat jako policejní intervenci, sociální pomoc a soudní ochranu.[46]

4.1.1 Policie České republiky

Policie České republiky je oprávněna podle zákona č. 273/2008 Sb. po vyhodnocení situace použít institut vykázání. *„Novelizační zákon o policii ČR v §21a až 21d a 42n opravňuje příslušníky policie k vykázání násilné osoby na dobu 10 dní nebo k uložení zákazu vstupu takové osobě, nebyla-li v době policejní intervence v obydlí přítomna, a kontrole dodržování uložených omezení. Dále je policejním orgánům uložena povinnost uvědomit o vykázání intervenční centra a v případě přítomnosti nezletilých dětí v rodině také orgán sociálně právní ochrany dětí.“*[47]

„Vzhledem k tomu, že rozhodování podle správního řádu bylo pro policisty příliš zatěžující a mnohdy jim působilo nemalé aplikační problémy, zákon byl s účinností od 1. ledna 2009 novelizován a policisté nyní vydávají pouze potvrzení o vykázání mimo režim správního řádu.“[48]

[45] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 132
[46] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 85
[47] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 85
[48] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 133

A jak to probíhá v praxi? O domácím násilí se obvykle policisté dozvědí především na základě telefonického oznámení samotné oběti či jejích sousedů na lince 158, z něhož musí zjistit co nejvíce možných informací. Policie se o tom může také dovědět díky podání trestního oznámení, které je podáno buď písemně, nebo osoba osobně přijde na policejní stanici. Policisté nejprve vyhodnotí přítomnost znaků domácího násilí, zjišťuje, zda už v minulosti byly podobné incidenty v rodině řešeny. Dále zkoumají aktuální situaci na místě, tedy intenzitu útoku, jeho průběh, předchozí výjezdy, informace získané k násilné historii z jiných zdrojů, míru rizika dalšího útoku na ohroženou osobu po odjezdu Policie ČR, což vyhodnocuje metodou SARA DN, a posuzuje podle vlastního uvážení nebezpečnost násilné osoby.[49]

Velmi důležité je oddělit oběť od pachatele, aby byla zajištěna bezpečnost a také zkontrolovat zdravotní stav osob a případně poskytnout první pomoc nebo zavolat zdravotníky.

Násilnou osobu mohou vykázat na dobu 10 dnů. Vykázaná osoba je pak povinna ihned opustit vymezený prostor, zdržet se vstupu do vymezeného prostoru, zdržet se styku nebo navázání kontaktu o ohroženou osobou a také odevzdat policistům klíče od společného bydlení. Násilník má právo si vzít osobní věci, cennosti a doklady. Také si může v průběhu vykázání jednou a to za doprovodu policisty vzít nezbytné věci, které potřebuje ke svému podnikání. Má také právo být informován o možnostech ubytování. [50] Vykázaná osoba má právo podat proti vykázání námitky, které však nemají odkladný účinek, to znamená, že je osoba je povinna vykázání respektovat, nedojde-li k jeho zrušení. Vykázat násilníka mohou policisté i bez souhlasu ohrožené osoby.

Podle policie České republiky bylo v roce 2013 vykázáno ze svého obydlí 1361 osob. Od roku 2007 do konce loňského roku to už bylo na 7573 osob.[51]

4.1.2 Soud

„Dalším průlomovým institutem na ochranu před domácím násilím je speciální typ předběžného opatření nařízeného soudem podle § 76b zákona č.99/1963 Sb., občanský soudní

[49] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 133
[50] *Vaše právo – první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí.* 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: proFem, o.p.s., projekt AdvoCats for Women, 2012, str. 14
[51] file:///C:/Users/trucker%20007/Downloads/2013_vykazani-v-cr_cely-rok%20(3).pdf - na stránkách stopnasili.cz

řád. Jeho cílem je zajistit ochranu ohrožené osoby a ochranu společného obydlí, kde docházelo k incidentům domácího násilí.[52]

Návrh na předběžné opatření podává ohrožená osoba písemnou formou. To znamená, že soud o stanovení či případném prodloužení vykázání nerozhoduje automaticky z úřední povinnosti. Pokud tento návrh podá ohrožená osoba v době desetidenního policejního vykázání, prodlužuje se toto policejní vykázání do doby, než soud rozhodne o návrhu. Je tedy možné návrh u soudu podat až poslední den vykázání, a přesto policejní ochrana trvá. Soud je povinen o návrhu na vydání předběžného opatření rozhodnout do 48 hodin od jeho podání.

Ohrožená osoba se pak může u soudu domáhat toho, aby násilník opustil společné bydlení i jeho bezprostřední okolí, aby se tam nezdržoval a ani do něj nevstupoval. Dále může chtít, aby se žalovaný (násilná osoba) nezdržoval ani v okolí bydliště, zdržel se setkávání s navrhovatelem (ohroženou osobou) a aby přestalo veškeré obtěžování.[53]

Na základě soudního rozhodnutí lze pak ochranu poskytnout nejprve na dobu 1 měsíce a lze ji prodloužit až na dobu 1 roku.

4.1.3 Intervenční centra

Při tvorbě zákona o ochraně před domácím násilím byla mimo institutu vykázání, přijata i doprovodná opatření sociální povahy a to konkrétně zřízení specializovaných pracovišť, která poskytují komplexní pomoc osobám ohroženým domácím násilím a úzce spolupracují s policií. Intervenční centra jsou jednou ze služeb sociální prevence podle §60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Tyto centra zpravidla působí ve všech krajských městech České republiky.

Intervenční centra jsou nezastupitelným překlenovacím článkem mezi policejním omezením násilné osoby a občanskou a sociální emancipací osoby ohrožené. Týraná žena se tak za pomoci psychologů, sociálních pracovníků, kteří jí dávají potřebné rady z oblasti sociálně právní, začne postupně sama rozhodovat o svém dalším životě.

[52] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 136
[53] Ševčík, D., Špatenková, N. a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 137

Základními činnostmi intervenčních center jsou:

- **Sociálně terapeutické činnosti** - krizová intervence a další socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k překonání krizového stavu a zahájení následného terapeutického procesu.
  - případová práce
  - krizová intervence
  - poradenství
  - interdisciplinární týmy
  - zajištění podpory psychologa pro klienty služby
- **Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:**

  Pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů
  - poskytování informací a pomoc při vypracování a podání příslušných návrhů k soudu
  - pomoc při komunikaci s úřady, policií, soudem, sociálními službami a dalšími organizacemi a institucemi
  - poskytnutí právního poradenství zejména v oblasti rodinného, občanského a trestního práva v souvislosti s řešením nepříznivé situace uživatele

  Pomoc při vyřizování běžných záležitostí
  - pomoc a podpora při vyřizování záležitostí souvisejících s finančním zajištěním, problematikou bydlení/ubytování, péčí o dítě a dalšími záležitostmi dle individuálně určených potřeb uživatele
  - poskytnutí doprovodu v souvislosti s řešením nepříznivé sociální situace uživatele[54]

[54] http://www.centrum-poradenstvi.cz/intervencni-centrum

4.2 Trestní zákon

Důležitá ustanovení trestního zákona vztahující se k problematice domácího násilí:

- **§ 215a Týrání osoby blízké žijící ve společném domě nebo bytě -** V roce 2003 byla přijata novela zákona, která zavádí trestnost týrání osoby blízké žijící ve společném domě nebo bytě. Týráním je myšleno zlé nakládání s blízkou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří. Například psychické a sexuální násilí, vydírání, zneužívání či vyhrožování.
- **§197a Násilí proti skupině obyvatelů a proti jedinci –** Pokud je vyhrožováno usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou. Jinou těžkou újmou se rozumí vyhrožování způsobením škody velkého rozsahu nebo na věci vysoké umělecké hodnoty nebo vyhrožování usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví osobě poškozenému blízké a podobně.
- **§ 215 Týrání svěřené osoby –** Toto ustanovení chrání osoby, které jsou vzhledem ke svému věku nebo z jiných důvodů v péči nebo výchově jiných osob. Poškozeným může být nejen dítě, ale i osoba zletilá, která je pro stáří, nemoc, invaliditu, mentální retardaci a podobně odkázaná na péči jiných osob.
- **§ 222 Ublížení na zdraví –** Za ublížení na zdraví se pokládá takový stav, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného.
- **§ 231 Omezování osobní svobody** – Jde o znemožňování nebo omezování volného pohybu člověka.
- **§ 232 Zbavení osobní svobody –** Zbavení osobní svobody znamená trvalé nebo alespoň dlouho trvající omezení osobní svobody, které se blíží uvěznění, kdy osvobození je při něm velmi ztíženo a je zvlášť obtížné.
- **§ 235 Vydírání** – Pohrůžka bezprostředního násilí, tak i pohrůžka násilí, které má být vykonáno nikoliv ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti.
- **§ 237 Útisk** – Kdo jiného nutí, zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl.

- **§ 241 Znásilnění** – Jedná se o nucení k souloži.[55]

4.3 Neziskové organizace

„Přijetí zákona o ochraně před domácím násilím vyvolalo další rozvoj činností nestátních neziskových organizací. Některé z nich významně přispěly k implementaci zákona o ochraně před domácím násilím do praxe, jiné se spíše soustředily na přímou, déle trvající pomoc osobám ohroženým domácím násilím, pořádaly semináře pro odbornou i laickou veřejnost se zaměřením na problematiku prevence domácího násilí a pomoci jeho obětem. Stranou pozornosti nezůstaly ani osvětové kampaně celostátního významu, které si kladly za cíl posílit veřejné mínění v otázkách nepřípustnosti domácího násilí.“[56]

Bílý kruh bezpečí o.s. – V roce 1991 vznikla, u veřejnosti asi nejznámější organizace, která se pomáhá obětem domácí násilí. Poskytuje komplexní služby v několika městech České republiky. Například v letech 2005 až 2007 realizoval v rámci Operačního programu rozvoje lidských zdrojů za finanční podpory Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR projekt „HRÁZ“. Jde o pomoc obětem domácího násilí a zvlášť zranitelným obětem násilných trestných činů. Cílem tohoto projektu bylo omezení výskytu domácího násilí a to prostřednictvím cílené pomoci osobám ohroženým domácím násilím i jejich dětem a vytvoření podkladů pro koncepční a systémové změny nové praxe, kterou zákon upravuje.[57]

Koordona (Koalice organizací proti domácímu násilí) – tato organizace sdružuje neziskové organizace[58], které se v rámci své činnosti zabývají problematikou domácího násilí, násilí páchané na ženách a právy žen, a to buď formou přímé pomoci obětem, či realizací osvětových kampaní, vzděláváním odborné i laické veřejnosti a prosazování systémových změn v této oblasti. V oblasti přímé pomoci obětem domácího násilí se jedná o psychologické, právní a sociální poradenství, azylové ubytování, doprovázení na úřady a instituce.

proFem o.p.s. – proFem o. p. s. je ženská nezisková organizace pracující na poli lidských ženských práv. Těžištěm je bezplatné právní poradenství a právní pomoc ženám,

[55] Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008, str. 68
[56] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 171
[57] Voňková, J., Spoustová, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008, str. 172
[58] Dnes mezi členské organizace patří Slezská diakonie – Poradna ELPIS, Acorus – centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, Persefona, Intervenční centrum Nymburk –Centrum pro pomoc obětem, proFem o. p. s. – konzultační středisko pro ženské projekty, Arcidiecézní charita Praha – Projekt Magdala, O. s. ÉLEKTRA, o. s. Magdalenium a Most k životu

které se dostaly do styku s domácím násilím. Právní poradenství a právní pomoc jsou nabízeny v Praze. Dále nabízí sociální poradenství a službu Intervenčního centra v Příbrami. Také pořádá semináře pro odbornou i laickou veřejnost, vydává právní příručku „Vaše právo“, která poskytuje první právní pomoc pro problematiku domácího násilí.

ROSA (Centrum pro týrané ženy) – Je to nestátní nezisková organizace specializující se na pomoc ženám – obětem domácího násilí a jejich dětem v oblasti prevence násilí. Své činnosti zaměřují na přímou komplexní pomoc ženám, které jsou oběťmi domácího násilí a jejich dětem a na prevenci tohoto jevu. Snaží se zlepšit systém pomoci obětem domácího násilí a jejich dětem. Součástí pomoci je i odborné specializované poradenství a komplexní pomoc pro oběti domácího násilí, mezi níž patří:

- krizová intervence
- sociálně-terapeutické poradenství
- vytvoření bezpečnostního plánu[59]
- poskytování utajeného azylového bydlení pro oběti domácího násilí
- telefonická krizová pomoc pro všechny oběti domácího násilí

V České republice existuje více organizací, které se zabývají problematikou domácího násilí a snaží se pomoci obětem.

4.4 Další pomoc

Samozřejmě žena se může obrátit pro pomoc i jinam. Nejlepší je obrátit se pro pomoc dříve, než se vztah zhorší nebo násilí vzroste. První možnost je obrátit se na psychologa či psychoterapeuta. Ten bude hovořit o pocitech, které žena prožívá a pomůže ženě podívat se na její situaci jinak. Psycholog pracuje s lidmi spíše krátkodobě, zatímco psychoterapeut se zaměřuje na dlouhodobou terapii.

Další možností je obrátit se na krizové centrum. Krizové centrum se zaměřuje na okamžitou pomoc v naléhavé životní situaci. V těchto centrech pracují psychologové, psychiatři, sociální pracovníci, zdravotní sestry a ti jsou připraveni pomoci. Výhodou je, že provoz je nepřetržitý a přijít se může bez objednání.

[59] Viz příloha

Pokud by chtěla žena vztah ještě zachránit, může se obrátit na poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy.

Ženám může pomoci i ve světě velmi oblíbena skupinová terapie. Najdeme ji v terapeutických centrech. Scházejí se tam lidé, kteří mají obdobné životní zkušenosti. Tady žena pochopí, že v tom není sama a ženy si tu můžou pod vedením terapeuta předávat zkušenosti.

Další pomoc jsou azylové domy. Azylový dům je místo, které poskytuje krátkodobé, nebo dlouhodobější ubytování lidem, kteří se ocitli v tísni. Azylový dům není zcela zdarma, většinou je třeba alespoň základní částkou přispívat. V azylovém domě funguje sociální pracovnice, která ženám pomůže se vším potřebným.

Poslední, co bych zmínila je Linka důvěry. Na linku se týrané ženy mohou obrátit většinou nepřetržitě telefonem. Profesionálové a vyškolení laici mohou pomoci rozebrat životní situaci, v níž se žena momentálně nachází, a mohou jí poradit, co dělat a na koho se obrátit.

B) Praktická část

5 Kvalitativní výzkum

5.1 Cíl výzkumu

Cílem mé praktické části je zjistit, jak se domácí násilí podepsalo na ženách. Chci zjistit především to, jak se týrané ženy dokázali odpoutat od svého násilného partnera. Kdy si uvědomily, že je jejich situace již nadále neúnosná a na koho se obrátili pro pomoc, či jestli dokázali od partnera odejít jen díky své vlastní vůli a bez pomoci okolí. Také mě zajímá, jestli tehdy vůbec věděly, na koho se můžu obrátit a kdo je jim schopen pomoci. A v neposlední řadě, se zajímám o důsledky domácího násilí. Jak ty krátkodobé, tak i dlouhodobé. To vše prostřednictvím polostandardizovaných rozhovorů s ženami, které si tím vším prošly.

5.2 Výběr respondentů

Rozhovor byl proveden s deseti ženami, které se staly oběťmi všech forem domácího násilí. Všechny tyto ženy jsou ženy, které znám buď osobně, nebo je znají moji přátelé a zprostředkovali mi setkání. Jsou to ženy různého věku a různého vzdělání žijící v Praze a nejbližším okolí.

5.3 Metodika výzkumu

Vybrala jsem si kvalitativní výzkum. Výhodou kvalitativního výzkumu je, že se získává podrobný popis a vzhled při zkoumání jedince, skupiny… Probíhá v přirozeném prostředí, umožňuje navrhovat teorie a může se reagovat na místní situace a podmínky, hledá místní souvislosti.[60]

Můj výzkum probíhal formou interview. Jednalo se o polostandardizovaný rozhovor. Tento rozhovor je založen na předpokladu, že je možno získat stejnou informaci od různých lidí dotázaných rozdílně formulovanými otázkami kladenými navíc v některých případech i v rozdílném pořadí. Již předem jsem si připravila určitou strukturu celého rozhovoru. U polostandardizovaného rozhovoru se neptám otázku za otázkou, jde spíše o okruhy, které mě

[60] http://www.zshk.cz/files/terminologie_vyzkum.pdf

zajímají. Takový rozhovor je velmi flexibilní. Podle průběhu rozhovorů jsem se tak mohla ptát na další doplňující otázky, které vyplynuly z dané situace.

Jak sem již zmínila, u polostandardizovaných rozhovorů jde spíše o okruhy a ty já měla čtyři. První okruh byl zaměřen na začátky vtahu mezi ženou a jejím parterem. Zajímala jsem se o to, jak a kde se potkali a jak vypadal jejich vztah v rané fázi. Druhý okruh byl již o násilí samotném. Otázky se týkaly toho, jakou formou násilí mělo, jak často se vyskytovalo a také jak dlouho to trvalo. Tyto dva okruhy jsem do rozhovoru zapojila z důvodu, že jsem chtěla vědět, jaký bych jejich vztah, ve kterém žily. Kdybych se rovnou zaměřila na odchod, pomoc a následky, tak by to nedávalo takový smysl.

Třetí okruh byl tedy již o tom, jak probíhal odchod od partnera a poslední okruh byl o tom, co po rozchodu následovalo. Tím myslím následky týrání ve všech oblastech života. V rozhovorech jsem se zaměřila hlavně na poslední dva okruhy.

6 Průběh rozhovorů

6.1 Respondent č. 1

Jméno – Renata

Datum narození – 1964

Bydliště – Praha

Vzdělání – Středoškolské s maturitou

Rodinný stav – Rozvedená

Děti – Nikola (rok nar. 1988), Marek (rok nar. 1990)

Zaměstnání – Asistentka

Kdy a jak jste poznala Vaše partnera?

To bylo tady na Jižním městě na ubytovně. Oba jsme tam bydleli a začali jsme spolu tak nějak koketovat a pak spolu chodit.

Kolik Vám oběma bylo, když jste spolu začali chodit?

No mě bylo 22 a jemu o deset let víc.

Jaký byl váš vztah na začátku?

Bylo to úplně hezké, ideální. Jako já věděla, že mám na víc, on byl takový jednodušší. Ale jako partner byl skvělý. Na druhou stranu nikdy nebyl takový, že by hodně projevoval city.

Choval před Vámi někdy násilně k lidem z okolí?

Rvát se uměl, to ano. Ale že bych z toho tehdy poznala, že je to vyloženě nějaký násilník, to ne. I když vlastně po letech jsem se dozvěděla, že možná byl nějaký takový problém s jeho bývalou ženou.

Oni se rozvedli, kvůli tomu že ji týral?

Ne to ne, rozešli se, protože nemohli mít děti. Až po letech jsem našla jeho rozvodové papíry, tak tam bylo, že byl vůči ní někdy agresivní. Nestálo tam přímo, že by ji týral, ale asi byly nějaké větší hádky.

Kdy Vám tedy ve vašem vztahu začaly problémy? Kdy přišel ten zlom?

Asi po 10, kdy začal podnikat a pořídil si hospodu. Předtím to bylo úplně ideální manželství. Jenže pak se začal chovat jinak, přišel si jak velký pán. Předtím se živil jako zedník. No a s hospodou začali problémy.

Takže začal mít problémy s podnikáním?

No to ani ne, spíš tam šlo o vydírání, abychom zaplatili peníze a hlavně začal dost pít. Takže nakonec jsem se musela o záležitosti spojené s podnikáním starat já. Měla jsem svou práci, ale pracovala jsem i v hospodě, dělala účetnictví, všechno a pak jsem se samozřejmě starala o děti. V té době hodně pil, začal mi dělat žárlivé scény, že se tahám s mužskýma. Tou hospodou to všechno začalo. Hodně jsme se hádali a to hlavně kvůli penězům.

Takže nejdřív to začalo jen hádkami?

Ano, ano. Jenomže postupně to gradovalo. Pak jsme se hádali už před dětmi. On si třeba zavolal děti a začal jim vykládat, že mě podřízne a ukáže jim moji hlavu.

Pokud Vám to nevadí, zeptala bych se, jestli Vás někdy fyzicky týral.

Teď už mi nevadí o tom mluvit. Fackoval mě, měla jsem modřiny, vyhrožoval mi nožem v ruce.

Musela jste někdy vyhledat lékařkou pomoc?

Ne nešla jsem nikdy.

A proč jste nešla?

Měla jsem pocit, že mě tam budou soudit, že si za všechno můžu sama. Nechtěla jsem, aby to někdo věděl. Taky jsem nechtěla, aby ho zavřeli. Přece jenom pořád jsem k němu něco cítila a děti byly malé a nechtěla jsem, aby to skončilo takhle špatně.

Jak často Vás takhle napadal?

No pak už často. Vždycky něco udělal, pak se mi začal omlouvat, slibovat, že už to neudělá. Byl pořád ožralý. To jsem seděla vždycky doma a klepala se, co se zas stane.

Po jaké době jste si uvědomila, že už takhle žít nechcete?

No poprvé to bylo hned po těch deseti letech, když jsme koupili tu hospodu a on začal pít. Podala jsem žádost o rozvod. Jenomže on se pak uklidnil, přestal pít, protože mu zjistili epilepsii no a já tu žádost stáhla. Další dva roky to bylo zase v pořádku. Jenomže pak to začalo znovu a bylo to horší a horší.

Jak dlouho jste s ním tedy byla po tom, co jste poprvé zažádala o rozvod?

Dalších 10 let. A to bylo peklo.

A proč jste s ním zůstala tak dlouho?

Hlavně kvůli dětem. Taky jsem nevěděla, kam bych šla. Všude, třeba v rádiu, pořád říkali, jak se má vztah udržet za každou cenu. Snažila jsem se.

A kdy jste se přestala snažit ?

To přišlo, když bylo Markovi 18 let. Obě děti byly dospělé a já si řekla dost. V té době, jsem ho už ani nemilovala. Spíš jsem ho nenáviděla. Už jsme žili jako dva cizí lidi v jednom bytě.

Jak tedy probíhal váš rozchod?

Manžel chtěl, abych ho vyplatila a že odejde. Byt byl ale státní a já neměla na to, abych mu dala nějaké peníze. Když byl opilí, dala jsem mu papíry, kde jsem mu nechala hospodu výměnou za byt. Myslel, že je to výhodné a tak to podepsal. Tím jsem ho teda dostala z bytu. On začal žít vzadu v hospodě a já byla s dětmi sama doma.

Svěřila jste se s vaší situací někomu?

Kamarádce a kolegům z práce. Ti mi hodně pomohli. Jednou jsem přišla do práce a měla modřinu a můj kolega si toho všiml a vzal mě na nákupy, abych se odreagovala.

Radili Vám někdy, ať od manžela odejdete?

Pořád. Ale chápejte, oni vám to můžou říkat pořád dokola, ale nakonec na to musíte přijít sama.

Volala jste někdy policii?

Ano, několikrát.

Pomohli Vám?

Ani ne, jen si ho vždycky vzali stranou, on se uklidnil na chvíli a tak odešli.

Víte, že od roku 2006 je možné manžela vykázat z bytu? Nevyžila jste toho někdy?

Jo když u nás byli naposled, tak mi to řekli, ale taky mi řekli, že po tu dobu, co bude vykázaný, ho hlídat nebudou, tak jsem se na to vykašlala.

Obrátila jste se někdy na nějakou organizaci, která se zabývá domácím násilím?

Jednou jsem volala na Linku bezpečí a pak jsem taky šla myslím, že to bylo do Modřan, do Bílého kruhu bezpečí.

Pomohlo Vám to?

Ne, říkali, ať odejdu, ale já neměla kam jít a nechtěla jsem přijít o ten byt.

Jak vypadal Váš život po rozvodu? Napadl Vás ještě někdy?

Fyzicky ne, jen asi dva roky po rozvodu, jsem si našla přítele, on se to dozvěděl a přišel domů a začal vyhrožovat, že nás všechny zabije. Tak jsem zavolala policii. Ta ho odvezla. Odtamtud ho odvezli do Bohnic.

A jaké to bylo těsně po rozvodu?

To byla svoboda. Najednou jsem byla svobodná a mohla si dělat, co chci. Bylo to skvělé.

Projevily se u Vás nějaké následky, toho, že jste byla tak dlouho týraná?

Spíš samé pozitivní. Jak jsem řekla, byla jsem svobodná, byt byl můj, nemusela jsem mu už dávat žádné peníze.

Po jaké době jste si našla nového partnera.

Na začátku jsem žádný vztah nehledala. Nechtěla jsem. Sem tam jsem si užila, ale vztah jsem nechtěla. To přišlo až za dva roky. Poznala jsem Libora. Nejdříve to byla záležitost na jednu noc, no a pak jsme spolu začali být. S ním jsem dodnes.

A váš nynější vztah je bez problému?

No víte co, všechno je dobrý, ale už to není z mé strany láska. Kdybychom se rozešli, tak bych to brala v klidu a šla dál. Dá se říct, že teď jde spíš o rozum. U něho je klid, podporuje mě, pomáhá, je na mě hodný.

Takže se dá říct, že si od něho držíte odstup?

Ano, přesně tak.

6.2 Respondent č. 2

Jméno – Simona

Datum narození – 1983

Bydliště – Praha

Vzdělání – Středoškolské s maturitou

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Adam (rok nar. 2005)

Zaměstnání – Servírka

Kdy a jak jste se poznala se svým partnerem?

Seznámili jsme se na vysoké škole. Studoval stejný obor. Jednou v prvním ročníku jsme se parta lidí společně učili na jednu zkoušku a on tam byl. Byl to kamarád mého kamaráda. Tam jsme poprvé začali bavit a pak to šlo ráz na ráz. Hrozně se mi líbil. Šli jsme do kina a pak na večeři a asi po dvou týdnech jsme se dali dohromady.

Jaký byl váš vztah na začátku?

Vrhli jsme se do toho po hlavě. Po dvou měsících chození se ke mně přestěhoval. Bydlela jsem v pronájmu blízko školy a on ještě s rodiči na druhé straně Prahy. Nejdřív bylo všechno krásné. Společně jsme spolu bydleli, učili se, chodili na procházky po Praze a hodně jsme sportovali. Vašek (Simony partner) hrál závodně házenou. Takže jsem mu chodila fandit na zápasy. První rok bylo všechno v naprostém pořádku.

Projevil se někdy v první fázi vaše vztahu násilně k Vám nebo lidem v okolí?

Ne, vůbec. Vašek byl dost uzavřený člověk.

Kdy se váš vztah změnil?

Ve druhém ročníku jsem otěhotněla. Jsem věřící a tak potrat nepřicházel v úvahu. Naštěstí Vašek byl stejného názoru. Oba jsme se na miminko hrozně těšili a začali jsme plánovat budoucnost naší rodiny. Těhotenství ovšem nebylo snadné. Bylo mi pořád zle a nálady se mi pořád měnily. Hodně jsme se hádali. Hlavně kvůli tomu, kde vezmeme peníze na další a další věci potřebné pro miminko. Jednou, když jsem doma čekala s večeří, Vašek přišel domů pozdě a já se naštvala, že se mi ani neozval. Začali jsme se hádat a tehdy mě poprvé udeřil. Dal mi takovou facku, až jsem spadla. Hned mi ale pomohl vstát a začal se mi omlouvat a brečel, že měl těžký den a sváděl to na stres ve škole a v práci. Nakonec to dopadlo tak, že jsem utěšovala já jeho.

Kdy došlo k dalšímu násilí?

To bylo asi půl roku po narození Adámka. Vašek neudělal státnice. Přišel domů a začal na mě řvát, že za to můžu já. Že neměl čas a prostor na učení. Doslova řekl, že za to může to řvoucí děcko. Snažila jsem se ho uklidnit, ale byl ještě víc rozzuřený, až mě začal nekontrolovatelně bít a kopat. Když přestal, nemohla jsem se ani hnout. Všechno mě hrozně bolelo.

Co jste dělala?

Nic. Vašek odešel někam pryč a vrátil se až druhý den. Já jsem byla doma s dítětem a hrozně brečela. Nechápala jsem, co se to stalo. Nerozuměla jsem, co jsem udělala, že se na mě tak naštval. Když se pak vrátil domů, přinesl mi velkou kytici a hrozně se omlouval a ujišťoval mě, že už se to nikdy nestane.

Co se dělo potom?

Abych to zkrátila, další dva roky bylo peklo. Mlátil mě, byl zlý na Adámka, vůbec si s ním nechtěl hrát. Veškeré své neúspěchy dával za vinu mě a synovi. Měli jsme finanční problémy, do toho jsme se museli přestěhovat do menšího a levnějšího bytu.

Jak jste se mu bránila?

Dělala jsem vše pro to, aby se nerozzuřil.

Svěřila jste se někomu se svou situací?

Nejdřív jsem se nikomu nesvěřila. Styděla jsem se a nechtěla jsem, aby mě litovali a soudili. Až později, když byl syn nemocný, šla jsem s ním k doktorovi a tam si doktor všiml modřin a zeptal se mě na ně. Nevím proč, ale všechno jsem mu řekla. Už jsem to nemohla vydržet.

Jak na to reagoval?

Přesvědčoval mě, abych zavolala policii, ale to jsem odmítla. I když mi Vašek tak moc ubližoval, nechtěla jsem, aby ho zavřeli.

Kdy jste začala uvažovat o odchodu od partnera?

Právě po tom, co jsem se svěřila tomu lékaři. Hodně jsme si povídali a on mi otevřel oči. Najednou jsem si uvědomila, že bych mohla umřít a Adámek by zůstal jen s ním. Začala jsem na internetu hledat pomoc. Četla jsem články o domácím násilí a psala na různé diskuze.

Kdy jste tedy odešla od partnera?

To bylo na jaře roku 2007. Když byl Vašek v práci, vzala jsem nejnutnější věci a odešla ke své kamarádce. Vaškovi to ale došlo a našel si nás. Začal bouchat na dveře a řvát, že jestli se nevrátíme domů, tak že nás všechny zabije. Denisa (kamarádka) řekla, že jestli neodejde, tak zavolá policii. To ho vystrašilo a odešel. Druhý den jsem vzala Adama a odjela za rodiči na Šumavu. Se vším jsem se jim svěřila. Hodně je to vzalo. Táta chtěl jet do Prahy a vyřídit si to s ním. V tom jsem mu zabránila. Nakonec mu jen zavolal a řekl mu, že jestli se k nám jen přiblíží, tak by to nemusel přežit.

Obrátila jste se někdy na nějakou organizaci?

Osobně ne, jen co se týče internetu.

Kdo Vám tedy nejvíc pomohl?

Nejdřív to byl lékař mého syna ale především moji rodiče. Bez nich bych to nikdy nezvládla. První rok po tom, co jsem Vaška opustila, jsme u nich s Adámkem bydleli. Neměla jsem práci, takže o veškeré finance se starali oni.

Jak vypadal Váš život dál?

Nebylo to vůbec lehké. I když jsem věděla, že za to nemůžu, pořád jsem cítila, že jsem selhala. Myslela jsem, že to s Vaškem zvládneme a budeme spolu pořád. Celý svět se mi obrátil na ruby. Najednou jsem zase žila s rodiči, byla jsem svobodná matka a ke všemu bez

práce. Bylo to těžké období. Ale pořád lepší než v tom žít dál. Hodně mi pomohl Adámek. Nebýt jeho, tak nevím. Řekla jsem si, že mu musím dát ten nejlepší možný život.

Takže jste se musela odstěhovat, byla jste bez peněz, sama se synem. Ještě něco se změnilo? Myslím tím, jaké byly další následky.

No kromě tohohle, jsem brzo po odchodu hodně zhubla. Nemohla jsem jíst, neměla jsem chuť a taky jsem špatně spala. Často se mi zdálo, jak na nás číhá. Tohle všechno ale po pár měsících zmizelo.

A co Vás další vztah s mužem? Jak dlouho poté jste si našla nového partnera?

Asi rok po tom. Jenomže to moc dlouho nevydrželo. Nedokázala jsem mu říct, co se mi dělo, on vytušil, že je něco špatně a to byla taky příčina našeho rozchodu. Pak už jsem měla jen jeden vážný vztah. Ten trval asi rok. Když jsme se k sobě měli nastěhovat, vycouvala jsem a rozešla se s ním. Od té doby jsem sama.

Myslíte, že důvodem, proč jste sama, je Vaše špatná zkušenost s první láskou?

Ano. Bavila jsem se o tom, s jednou známou, co je psycholožka a tam mi to potvrdila. Můj problém je, že když už jde do tuhého, tak se zaleknu, vrátí se mi vzpomínky a já z toho vycouvám. Asi to chce čas. Věřím, že jednou to půjde. Snad na mě čeká někde někdo hodný.

Jak byste se dnes zachovala, kdybyste se dostala do takové situace?

Každopádně bych s takovým člověkem nezůstala. Dnes už vím, že je to špatně a že si nezasloužím, aby se ke mně někdo takhle choval.

6.3 Respondent č. 3

Jméno – Věra

Datum narození – 1976

Bydliště – Praha

Vzdělání – Střední odborné

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Bezdětná

Zaměstnání – prodavačka

Jak jste se s partnerem poznali?

Byl to můj soused. Hrozně jsem ho milovala už od základky.

Kolik Vám bylo let?

Mě bylo sedmnáct a jemu šestnáct.

Jak vypadal Váš vztah na začátku?

Krásně.

Kdy nastaly první problémy?

Asi po roce.

Jak se ty problémy projevily?

Jednou jsme se pohádali a on mi řekl, jestli chci facku. Já odpověděla tak to zkus a bylo to. Od té doby mě fackoval.

Pouze Vás fackoval, nebo mělo násilí i jinou formu?

Ze začátku mě jen fackoval a pak mě mlátil.

Týral Vás i psychicky nebo nějak jinak?

Ano, vyhrožoval mi a zakazoval různé věci. Nesměla jsem nosit trička s výstřihem, nesměla jsem se s nikým bavit ve společnosti a nikam jsem samozřejmě bez něj nemohla chodit. Hodně mě kontroloval. Třeba, když jsem přišla jen o pět minut později z práce, tak mi dal ránu do obličeje.

Jak dlouho trvalo, než jste si uvědomila, že chcete ze vztahu pryč?

Po pěti letech, co mě týral.

Svěřila jste se někdy někomu se svou situací?

Ne, neměla jsem komu. Neměla jsem žádné kamarádky.

A co třeba rodině?

Máma viděla modřiny, ale řekla mi, že se mi do toho plést nebude, že je to můj život.

Vyhledala jste někdy pomoc u policie?

Ne.

Proč ne?

Vůbec mě to nenapadlo.

Ani jste nepřemýšlela, že byste se obrátila pro pomoc na nějakou organizaci, která se zabývá domácím násilím?

Ne.

Věděla jste o organizacích, které by Vám mohli pomoci?

Ne.

A znáte dnes nějakou takovou organizaci, která pomáhá obětem násilí?

Nevim, dnes bych si to našla asi na internetu. Vím jen, že je nějaká Linka bezpečí.

Kdy jste se tedy rozhodla partnera opustit?

Až po 10 letech.

Proč až po takové době?

Protože jsem byla zamilovaná.

Jaký byl tedy důvod rozchodu?

Protože jsi našel jinou.

Takže kdo s kým se rozešel?

Spíš on se mnou.

Jak jste na rozchod reagovala?

Hodně jsem zhubla a musela jsem vyhledat lékařskou pomoc. Z psychického stresu se mi udělala vyrážka.

Jak vypadal Váš život po rozchodu?

Dva roky jsem byla jak z jiného světa. Učila jsem se znovu komunikovat s lidmi, začala jsem se jinak oblékat, začala jsem cestovat.

Takže dnes můžeme říct, že Vám ten rozchod pomohl?

Ano.

Kdybyste se dnes dostala do stejné situace, reagovala byste stejně?

Při prvním náznaku násilí bych to ukončila.

6.4 Respondent č. 4

Jméno – Lucie

Datum narození – 1985

Bydliště – Praha

Vzdělání – Středoškolské s maturitou

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Bezdětná

Zaměstnání – Recepční v hotelu

Můžete mi říct, kdy a jak jste se poznali?

S mým bývalým přítelem jsem se poznala už na základní škole. Chodil o dva roky výš. Bydleli jsme na sídlišti a byli jsme docela velká parta lidí. Začali jsme spolu chodit, když mi bylo asi šestnáct.

Jak byste popsala váš vztah?

Hodně bouřlivý. Často jsme pili alkohol, chodili po klubech, kouřili marihuanu, flákali se jen tak venku. Někdy jsme se hádali, ale tak normálně, nic hrozného. Hrozně jsme se milovali a plánovali, jak se k sobě po škole nastěhujeme a budeme žít jen spolu. Bohužel po roce jsme se asi na rok rozešli, ale pak se zase k sobě vrátili.

Byl důvodem rozchodu agrese vaše partnera vůči Vám?

Ne tehdy ještě ne. Důvodem byla moje nevěra. V opilosti jsem se vyspala s jeho kamarádem.

Co dělo potom, co jste se k sobě vrátili?

Když jsme se k sobě vrátili, byla jsem nejšťastnější. Nechtěla jsem se rozejít a dalo by se říct, že jsem se ten rok všemožně snažila, abych ho získala zpátky. Takže když jsme byli zase spolu, snažila jsem se být perfektní přítelkyně. Jenomže to mu nestačilo. Hrozně se změnil. I když mi tvrdil, že mi odpustil, věděla jsem, že to není pravda. Třeba mi už neříkal, že mě miluje. Byl odtažitý, často mi nevěru vyčítal a dával mi to pořádně sežrat. A hlavně hrozně žárlil. V podstatě jsem nesměla mluvit a být o samotě s nějakým klukem. To byl pak nepříčetný a řval na mě, že jsem děvka. No a jednou jenom neřval, ale dal mi facku.

Jak jste se cítila, když Vás uhodil?

Myslela jsem, že si to zasloužím. Brala jsem to jako trest za nevěru a myslela jsem, že na to má právo.

Co dalšího Vám pak dělal?

Pak mě často fackoval, ponižoval i před přáteli. V té době začal brát heroin. Nelíbilo se mi to, ale co sem mohla dělat. Milovala jsem ho a nechtěla jsem, aby mě opustil. Asi po půl roce, co jsme byli zase spolu, jsem si vzala heroin i já. Tvrdil, že se mi to bude líbit a že si tak budeme bližší. Tehdy se všechno změnilo.

Jak to myslíte?

Byla jsem pořád sjetá, měla problémy s rodiči a ve škole. Ztratila jsem hodně kamarádu. Skoro pořád jsem byla s Petrem (Lucčin tehdejší partner) u něho doma. Domů jsem se chodila jen vyspat a někdy ani to ne. Rodiče hodně pracovali a byli rádi, že dokážu žít i bez nich. K Petrovi často chodívali jeho kámoši, taky sjetý a trávili tam někdy i celé dny. To jsem se o ně musela starat, byla jsem taková jejich služka. Někdy se stalo, že i před nimi mě bil, kopal mě, plival na mě a řval, že jsem nicka.

Jak jste se z takového vztahu dokázala dostat?

Jednou mě tak zbil, že jsem musela do nemocnice. Měla jsem modřiny po celém těle, zlomený malíček na ruce a těžký otřes mozku. Protože jsem byla nezletilá, zavolali rodiče. Ti, když přijeli do nemocnice, viděli, v jakém jsem byla stavu, plus se od lékařů dozvěděli, že jsem pod vlivem drog. Byl to pro ně obrovský šok. Maminka se zhroutila. Nikdy si ničeho nevšimli, hodně jsem to maskovala a nikdy jsem ani neměla vyloženě nějaké velké modřiny. Chtěli okamžitě volat policii, ale já jsem je uprosila, ať to nedělají. Slíbila jsem jim, že se změním, že ho opustím, přestanu brát drogy, budu chodit do školy a nevím, co ještě. Cokoliv, jen aby nešel Petr do vězení.

Dodržela jste své sliby?

Částečně. S Petrem jsem se vážně rozešla, ale taková škola, to byl ještě problém.

Takže Váš odchod byl velmi rychlý, je to tak?

Jo. Rodiče mě donutili, abych mu zavolala a rozešla se s ním. Pak mi vzali telefon a v podstatě mě drželi doma. Asi tři týdny jsem musela být v klidu a ležet. Já se hodně trápila a rodiče nenáviděla. Jak jsem se pak dozvěděla, Petr se tak netrápil. Brzo po mě si našel novou holku. To mě zničilo.

Svěřila jste se někdy někomu? Řekla jste, co se Vám děje?

Ne

Proč ne?

Nevím. Asi jsem si myslela, že se zas tak nic hrozného neděje.

Vyhledala jste někdy nějakou odbornou pomoc?

Ne.

Věděla jste vůbec o tom, na koho se můžete obrátit a kdo by byl schopen Vám pomoci? Mám na mysli třeba nějakou organizaci pomáhajícím ženám, jako Vy?

Možná tak Linka bezpečí, jinak ne.

Jak vypadal Vás život po rozchodu?

Hodně jsem se uzavřela do sebe. Do školy jsem chodila, ale jen tak tak jsem se tam držela. Neměla jsem myšlenky na učení. Propadla jsem. Musela jsem znova do třetího ročníku. To mi ale paradoxně pomohlo. Poznala jsme tam svou nejlepší kamarádku Radku, která mi hrozně moc pomohla. Její mamku totiž táta taky bil a ona to jako dítě viděla. Byla první člověk, kterému jsem řekla úplně všechno. Samozřejmě ne hned.

Brala jste drogy i dál po rozchodu?

S Petrem skončily i drogy.

Měla jste od té doby nějakého partnera?

Jo měla. Ale ne hned. Na začátku jsem tak nějak pořád doufala, že se k sobě vrátíme. Až díky Radce se to změnilo. Za prvý jsem si díky ní uvědomila, jak zvrácený vztah jsem měla a že takový už nikdy nechci a za další jsem poznala jejího bratrance, do kterého jsem se zamilovala. No a s ním jsem chodila tři roky a byly to krásné roky. Byl úplný opak Petra, byl ke mně hodný, nikdy mě neuhodil, neponížil, byl to hotový gentleman. Bohužel postupem času jsme každý chtěli něco jiného a tak byl konec.

Takže se na Vás neprojevil nějak negativně ten násilný vztah, co se týče důvěry k dalšímu muži?

Naštěstí ne. Teď už bych nikdy nenechala se sebou jednat tak, jako předtím.

6.5 Respondent č. 5

Jméno – Jana

Datum narození – 1950

Bydliště – Brandýs nad Labem

Vzdělání – Středoškolské s maturitou

Rodinný stav – Vdaná

Děti – Jindřich (rok nar. 1970)

Zaměstnání – Nezaměstnaná

Nejdříve by mě zajímalo, jak jste se s partnerem poznali.

Bývalého manžela jsem poznala jako osmnáctiletá na tancovačce. Byla to láska na první pohled.

Jak se vyvíjel Váš vztah na začátku?

Asi po půl roce chození jsme se zasnoubili, pak byla svatba. Po svatbě jsme spolu začali bydlet v rodinném domě jeho rodičů. Oni měli přízemí a my horní patro. Všechno bylo krásné.

Kdy se to změnilo?

To bylo tři roky po narození našeho syna. Nastoupila jsem do práce jako zdravotní sestřička. Bývalý muž tehdy o práci přišel. Byli jsme na tom finančně hodně špatně. To už jsme bydleli ve vlastním bytě v Praze. Asi měsíc po tom, co jsem pracovala, začal být jiný. Pořád se mě vyptával na muže, co se mnou pracují. Tehdy jsem byla ještě hodna živočišná a divoká. Rozhodně jsem nebyla typ ženy, co by si nechala rozkazovat od muže. No a jednou, když jsem přišla později z práce, hrozně se rozčílil, křičel na mě, že mi zakáže pracovat. To se mi ovšem nelíbilo, tak jsem na něho křičela já a on mě tehdy poprvé uhodil.

Uhodil Vás pak ještě někdy?

Ano. Několikrát. Ale fyzické násilí bylo výjimečné. On mě týral spíše psychicky.

Můžete být konkrétnější?

Z práce jsem neodešla a to mu hodně vadilo. Nevím, co se to s ním dělo ale najednou to byl úplně jiný člověk. Pořád mě kontroloval, co dělám, kam jdu, s kým jdu, kdy se vrátím.

Nadával mi a vyčítal, že nejsem jako ostatní ženy. Říkával, že jsem vadná. Pak se to stupňovalo. Zamykal mě doma, nedovolil mi vídat se s přítelkyněmi, doprovázel mě do práce a z práce. Neměla jsem žádný čas pro sebe. Pak mi i zakazoval pracovat. Vyhrožoval mi, že jestli neodejdu z práce, tak mě opustí a syna vezme sebou. Tak jsem nakonec zůstala další tři roky doma, jako poslušná hospodyňka. Starala se o výchovu syna, o domácnost.

Kdy jste poprvé začala uvažovat o tom, že manžela opustíte?

Když bylo synovi asi 10 let, měla jsem jet na třídní sraz a on mě nepustil. Zamkl mě i se synem doma, odešel a celý víkend jsme se nemohli dostat ven. Tehdy jsem si řekla, že nechci, aby můj syn vyrůstal v takovém prostředí. On už to vnímal.

Jak dlouho Vám trvalo, než jste se od partnera dostala?

Dlouho. Věděla jsem, že chci pryč, ale nevěděla jsem, kam bych šla. Jednou jsem řekla manželovi, že jestli se bude takhle chovat, tak ho opustím. On mi ale vyhrožoval, že všem řekne, že jsem blázen a že mi syna nikdy nedá. Trvalo to dalších pět let, než jsme se rozvedli.

Zkoušela jste vyhledat nějakou pomoc?

A komu bych to tak měla říct? O tom se dřív nemluvila. To byla privátní věc.

Třeba rodině, přátelům nebo policii?

Neměla jsem nikoho, manžel mě držel pořád doma. Když už jsem se někam dostala, tak jedině s ním.

Jak tedy došlo na rozvod?

Manžel si našel milenku a s tou mě opustil. Úplně o mě ztratil zájem.

O rozvod tedy zažádal on?

Ano.

Jak vypadal Váš život po rozvodu?

Bylo to strašné. Rodina mi to vyčítala. Pro ně jsem byla ženská, která si neumí udržet chlapa. Neřekla jsem jim, co se u nás dělo. Naštěstí Jindřich mi zůstal v péči, takže i když jsem byla na dně, musela jsem vydržet kvůli němu. Bydleli jsme v hrozné garsonce, já byla sama, bez přátel.

Takže v důsledky psychického týrání jste zůstala bez přátel, bez práce. Byly ještě nějaké následky, které se projevily později?

Řekla bych, že mě to změnilo, jako člověka. Dřív jsem se pořád smála, měla jsem ráda společnost. Díky němu jsem o tohle všechno přišla. Neuměla jsem už s lidmi komunikovat a trvalo mi dlouho, než jsem se vrátila ke svému starému já. No a taky stres. Byla jsem pořád vystresovaná. Jak v manželství, tak po něm. Hodně jsem také trpěla na migrény.

Uvedla jste, že jste vdaná, kdy jste si nynějšího partnera našla?

To bylo před dvaceti lety na dovolené v Rakousku.

Měla jste před nynějším manželem nějakého jiného partnera?

Dva vážnější vztahy.

Jak byste se dnes zachovala, kdy jste byla znovu v takové situaci?

Asi bych se víc bránila a hlavně bych hledala pomoc u svého syna a přátel.

6.6 Respondent č. 6

Jméno – Marie

Datum narození – 1989

Bydliště – Praha

Vzdělání – Středoškolské s maturitou

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Bezdětná

Zaměstnání – Studentka

Kdy jste se poznala s Vaším partnerem?

Před čtyřmi lety.

Jaký byl Váš vztah na začátku?

Pěkný. Než začal ten teror, všechno bylo normální.

Kdy se to změnilo?

Když jsme spolu začali bydlet.

Co Vám partner dělal?

Začal mě hrozně kontrolovat, nechtěl mě nikam pouštět. Bral mi telefon a četl si moje smsky, historii volání. Hrozně začal žárlit. Pak už došlo i na facky a mlácení.

Jak dlouho toto trvalo?

Přibližně jeden rok.

Dělala jste něco na obranu?

Nejdřív ne. Potom jsem se začala bránit fyzickým útokům. Jenže když jsem se bránila, bylo to ještě horší.

Jak jste se cítila?

Hrozně. Za ten rok, co jsme spolu bydleli, jsem zhubla asi deset kilo. Když jsem ve stresu, tak vůbec nejím.

Svěřila jste se se svým trápením někomu?

Až po rozchodu jsem se svěřila své starší sestře.

Proč ne v průběhu vztahu?

Nechtěla jsem, aby o tom někdo věděl a začal mě odsuzovat.

Kdy jste začala uvažovat o rozchodu?

To když jsem v televizi viděla nějaký film o domácím násilí. Muž tam týral ženu a ona tam povídala, jak jí mlátil deset let, jak potratila, jak jí zničil život. Uvědomila jsem si, že můžu dopadnout jako ona. Tak jsem si našla na internetu nějaké informace o domácím násilí a o pomoci.

Pomohl Vám někdo s odchodem od partnera?

No přímo ne, ale díky stránkám ROSY jsem se dokázala sbalit a odejít. Přečetla jsem tam snad úplně všechno. Tomu hodně pomohlo, abych pochopila, v jaké jsem situaci.

Zašla jste někam osobně? Třeba přímo do ROSY, nebo do nějaké jiné organizace.

Ne.

Proč ne?

Nechtěla jsem o tom s nikým mluvit.

Co jste dělala po odchodu ze společného bydlení?

Bydlela jsem u kamarádky a zaměřila se na školu.

Jak reagoval Váš partner na to, že jste ho opustila?

Nechtěl se s tím smířit. Hrozně se mi omlouval a sliboval, že se změní. Já ale věděla, že lže. Po pár týdnech to vzdal a nechal mě být.

Měl na Vás tento vztah nějaké dlouhodobé negativní následky?

To asi ne. Dnes si říkám, že jsem odešla včas. Jediný co snad, že mám teď problémy někomu důvěřovat.

A co Vaše váha vrátila se do normálu?

Jojo, kila jsem brzo nabrala zpátky. Když už jsem se cítila v bezpečí a klidu, tak se to vrátilo.

6.7 Respondent č. 7

Jméno – Markéta

Datum narození – 1971

Bydliště – Praha

Vzdělání – Středoškolské s maturitou

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Markéta (rok nar. 1988), Kristýna (rok nar. 1991)

Zaměstnání – Pracovnice v pojišťovně

Jak jste se s Vaším partnerem seznámili?

Byla jsem se svoji sousedkou a moji starší dcerou na koupališti. Měl deku vedle nás a začal si s námi povídat. Mojí kamarádce se strašně líbil a začala s ním flirtovat, ale bylo evidentní, že projevoval zájem o mě přes mou dceru, se kterou si hrál.

Kolik Vám bylo let?

Bylo mi devatenáct. Byla jsem mladá maminka a žila jsem u svých rodičů, se kterými jsem moc dobře nevycházela.

A s otcem Vaší dcery jste nežila proč?

Opustil mě týden před porodem. Byli jsme oba mladí a studovali jsme.

Jak vypadal Váš vztah na začátku?

Byl problémový od začátku. Moji rodiče tomu nepřáli.

Jak myslíte problémový?

Už od začátku byl žárlivý a snažil se mi dirigovat život. Jeho matka mi při našem prvním setkání, když jsme jí přišli říct, že jsem těhotná, v soukromí sdělila, že je to sice její syn, ale že má sklony k násilí a hned mi řekla, že už byl ženatý a svou tehdejší manželku mlátil, až z toho potratila.

Když jste se toto dozvěděla, proč jste to neukončila?

Protože jsem doufala, že se po narození miminka změní.

Kdy jste si začala plně uvědomovat, že je Vaše situace zlá?

Když jsem odjela s rodiči a dcerou na chalupu na Moravu. Tak po návratu dělal hrozné scény, že jsem byla nevěrná, že jsem tam něco udělala.

A to bylo po jaké době?

Asi za tři nebo čtyři měsíce.

Jakou další formu mělo násilí vůči Vám?

Fyzicky a slovně mě napadal a to opakovaně. Většinou to byla bezdůvodná až chorobná žárlivost. Důvod si vždycky našel.

Můžete být konkrétnější v tom fyzickém napadání?

Poprvé mě fyzicky napadl, když jsme spolu čekali dítě. Dusil mě polštářem, vyhrožoval mě a mému miminku zabitím. Skončila jsem v nemocnici s podezřením na předčasný porod. Nakonec se dcera narodila o měsíc dřív, protože mě stále fyzicky napadal. Po narození naší dcery se jeho žárlivost ještě zvýšila. Nepracoval, byl pořád doma a násilí se pořád opakovalo a stupňovalo. Proto jsem nastoupila zpět do zaměstnání, když bylo dceři deset měsíců a

mateřská se přepsala na něho, abychom měli z čeho žít. A tím, že jsem chodila do práce, tak žárlivost se ještě vygradovala. Dvakrát mi zlomil čelist a několikrát jsem měla otřes mozku.

Po jaké době jste začala uvažovat o odchodu od partnera?

Když začal vyhrožovat smrtí mé starší dcery. To bylo asi po dva a půl letech soužití.

A kdy jste od něho odešla?

Snažila jsem se odejít opakovaně, ale vždy mě svými sliby dostal zpět. První vážný odchod byl pouze s mou starší dcerou, protože mi Týnu (mladší dcera) nechtěl dát, že je to jeho dcera. Vyhrožoval, že pokud si ji vezmu sebou, tak nás všechny zabije. Takže jsme odešly a on zůstal s mladší dcerou v mém bytě.

Zkusila jste se obrátit na někoho o pomoc?

Obrátila jsem se na sociální pracovnici a ta našla mě a mé starší dceři pokoj v azylovém domě pro matky s dětmi. Také mi nabízela, že vezme obě mé dcery a dá je do dětského domova, ale to mi jako pomoc, nepřišlo.

Obrátila jste se někdy na policii?

Skoro po každém fyzickém napadení jsem podala trestní oznámení. Jemu jsem řekla, že jdu nakoupit a místo toho jsem šla vždy na policii. Za pár dní jsem oznámení stáhla zpět, protože jsem se ho bála.

Svěřila jste se někdy se svou situací Vaši rodině a přátelům?

Moje matka to věděla, ale nikdy mi nepomohla a své sousedce.

Získala jste mladší dceru zpátky do péče?

Ano, hned jak skončila příteli mateřská, tak mi dceru vrátil. Ovšem ještě rok zůstával v mém bytě.

Po tom, co Vám dceru vrátil, tak se situace uklidnila?

Relativně ano.

Co myslíte tím relativně?

Občas se potuloval kolem baráku a sledoval nás. Psal mi výhružné dopisy, ale pak si našel přítelkyni a dal nám pokoj. Bohužel ona takové štěstí neměla a po pár letech vztahu jí zabil. To jsem pak žila dva dny v nejistotě, protože jsem nevěděla, jestli ho zavřeli nebo jestli je na útěku, neznala jsem detaily. Dozvěděla jsem se to z denního tisku. Proto jsem se hned obrátila

na nadaci Bílý kruh bezpečí, kde jsem hledala právníka, který by mi poradil, jak se mám o sebe a děti postarat. Bála jsem se o nás, ale naštěstí jsem se od známého policisty dozvěděla, že je ve vazbě.

Projevily u Vás nějaké zdravotní či jiné následky z toho vztahu?

Měla jsem zdravotní komplikace, časté bolesti hlavy, nespavost, stavy úzkosti a trpěla jsem podvýživou.

Zmínila jste, že Váš partner žil ještě po rozchodu ve Vašem bytě, kde jste mezitím žila Vy?

Nejdřív jsem byla v azylovém domě, ale to jen měsíc. Potom jsem si našla pronájem bytu čtvrté kategorie, což znamená bez elektřiny, bez teplé vody a sociální zařízení bylo na chodbě. Bylo to z finančních důvodů, ale byla jsem šťastná, žila jsem s dětmi v klidu. Přes zimu mi dokonce jedna sociální pracovnice půjčila svoje malé, přenosné topení. Poté, co se odstěhoval z mého bytu, jsem se tam s holkami vrátila.

Po jaké době jste si našla dalšího partnera?

Asi za rok.

A neměla jste problémy s důvěrou?

Ze začátku ano, ale pak si získal mou důvěru hezkým vztahem k mým dětem.

6.8 Respondent č. 8

Jméno – Alžběta

Datum narození – 1980

Bydliště – Říčany

Vzdělání – Základní

Rodinný stav – Rozvedená

Děti – Radim (rok nar. 1998)

Zaměstnání – Uklízečka

Jak a kdy jste se poznala s Vaším partnerem?

Na základce, přestoupil do naší třídy v osmé třídě. Chodit jsme spolu začali, když jsem byla ve druhém ročníku na střední.

Jak vypadal Váš vztah před tím, než začalo docházet k násilí?

Ve třetím ročníku jsem otěhotněla, tak jsme se k sobě nastěhovali a já jsem nechala školy. Neměla jsem myšlenky na školu, myslela jsem, že se tam pak vrátím. Po tom, co se nám narodil syn, jsme se vzali a první roky manželství byli krásné. Sice jsme neměli moc peněz, ale byli jsme spokojení.

Kdy se Váš vztah změnil?

Když syn nastoupil do školy. Manžel měl šílené požadavky na syna. Když se s ním učil, hrozně na něj křičel. To se mi nelíbilo. Tehdy jsme se začali hodně hádat.

Kdy se hádky změnily v násilí?

Při jedné hádce na mě křičel, že nedovolí, aby jeho syn dopadl tak hrozně jako já. Říkal mi, že jsem blbá a nevzdělaná, tak jsem ho uhodila a on mi to několikanásobně vrátil. Od té doby už to byla rutina.

Jak jste se cítila, když Vás takhle mlátil?

Snažila jsem se neplést do školních povinností syna. Nechávala jsem to na manželovi. Myslela jsem, že tak zabráním útokům. A hlavně jsem začala hodně pít. Byl to takový můj únik před vším zlým, co se mi dělo.

Svěřila jste se někdy někomu?

Ne. Styděla jsem se.

Kdy nastal zlom, a Vy jste začala přemýšlet, že manžela opustíte?

Já o tom přemýšlela dlouho, ale hrozně jsem se bála odejít. Bála jsem se manžela, že nás najde a vezme mi syna. Jednou k nám přišel na návštěvu náš kamarád, a když viděl v jakém jsem stavu, viděl, že mám modřiny, tak začal vyvádět a hrozně řval na manžela. Vzal mě a syna a odvedl k sobě domů.

Co se dělo potom?

Donutil mě, abych mu všechno přiznala. Když jsem mu to řekla, zavolal policii. Ta mi řekla, že můžu nechat manžela vykázat z bytu. Manžela jsem tedy nechala vykázat a mezi tím s tím kamarádem šla do bytu, sbalila všechno potřebné a vrátila se zase do bytu kamaráda. Tam jsem bydlela asi tři týdny.

Využila jste pomoc nějaké organizace pomáhající ženám, které se staly oběťmi domácího násilí?

Navštívila jsem intervenční centrum, kde mi poradili, co mám dělat dál. Pomohli mi například s žádostí o rozvod a také mi byla poskytnuta pomoc psychologická.

Jak probíhal rozvod?

Lépe než manželství. Díky pomoci kamaráda a pak i mé rodiny, jsem to zvládla.

Jak reagoval na rozvod manžel?

Ten šíleně vyváděl. U soudu říkal, že jsem neschopná alkoholička a chtěl syna do péče. Naštěstí syn zůstal u mě.

Jak vypadal Váš život po rozvodu? Podepsalo se na Vás nějak násilí, které jste musela snášet?

Po rozvodu jsem musela navštívit léčebnu. Byla jsem ze všeho tak vyřízená, že jsem stále víc pila. Nechtěla jsem, aby mi vzali syna. Dnes již tři roky abstinuji. Také jsem se musela přestěhovat zpátky k rodičům. Neměla jsem peníze a ani školu, abych si našla nějakou práci. Do dnes s nimi žiju. Je to těžké. Ale snažím se svůj život napravit i kvůli synovi.

6.9 Respondent č. 9

Jméno – Tereza

Datum narození – 1990

Bydliště – Praha

Vzdělání – Vyšší odborné

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Bezdětná

Zaměstnání – Asistentka v cestovní kanceláři

Jak jste se s partnerem poznali?

Přes společného kamaráda. To bylo před čtyřmi lety.

Jak vypadal Váš vztah před tím, než došlo k prvnímu násilí?

Normálně. Byli jsme oba zamilovaní a nic nenasvědčovalo tomu, že je to chlípník.

Kdy se situace změnila?

To Vám řeknu přesně. Když jsem s ním začala chodit, byla jsem panna a on byl můj první kluk. Když došlo na první milování, bylo to úplně jiné, než jsem si představovala. Byl hodně drsný. Myslela jsem, že je to normální, jenže pak chtěl dělat věci, na které jsem se necítila. Když jsem mu řekla, že bych to chtěla zkusit jinak, rozčílil se a znásilnil mě.

Takže docházelo k sexuálnímu násilí?

Ano, často si mě vzal, i když jsem to nechtěla a dělal věci, které mě boleli. Byl hrozně brutální.

Docházelo i jinému druhu násilí?

Fyzicky mě nikdy neuhodil. Jediné, co dělal, bylo to, že mě často ponižoval a říkal, že jsem nezkušená, hloupá a že si zasloužím to, co mi dělá.

Svěřila jste se někomu se svými problémy?

Nejdřív ne.

Proč ne?

Myslela jsem, že jsem divná já. Že tohle je prostě sex a já si na to musím jen zvyknout. Hlavně to byla moje první láska a já jsem o něho nechtěla přijít.

Takže jste žádnou pomoc nevyhledala?

No jak se to vezme. Po půl roce jsem otěhotněla a přítel mě donutil jít na potrat. Já si miminko chtěla nechat, ale on ne.

Myslela jsem, jestli jste někdy zavolala policii, nebo se obrátila na rodinu či nějakou organizaci, zabývající se domácím násilím.

Víte, já ani tenkrát nevěděla, že jde o domácí násilí, takže ne.

Jak tedy došlo k tomu, že jste partnera opustila?

To bylo po tom potratu. Několik týdnů jsem nesměla mít sex, ale jeho to vůbec nezajímalo. Prosila jsem ho, aby to vydržel, ale to ho ještě víc naštvalo a znásilnil mě tak brutálně, že jsem musela druhý den k doktorce. Hrozně jsem krvácela a bolelo mě to. K doktorce šla se mnou moje kamarádka. Té jsem nakonec vše řekla. Hrozně vyšilovala a říkala, ať ho okamžitě opustím, že tohle rozhodně není normální.

Partnera jste tedy opustila hned?

Hned ne, asi až za měsíc. Kamarádka to totiž zavolala moji mamce a ta hned přijela a hrozně vyváděla a vyhrožovala příteli policií a vězením. Příteli se to nelíbilo a asi se bál, že bude mít nějaké problémy, takže opustil on mě. Nebo vlastně oba najednou, nevím.

Co se dělo po rozchodu, změnil se Váš život nějak?

Po rozchodu jsem se přestěhovala do vlastního podnájmu a žila jsem prostě dál.

Mělo sexuální násilí, které jste prožívala, vliv na další vztahy?

Ano. Já od té doby jsem s nikým nespala. Vím, že to není vždycky takové, jaké jsem to zažívala, ale prostě nemůžu. Asi časem, doufám.

6.10 Respondent č. 10

Jméno – Kristýna

Datum narození – 1983

Bydliště – Praha

Vzdělání – Vysokoškolské

Rodinný stav – Svobodná

Děti – Bezdětná

Zaměstnání – Managerka

Jak a kdy jste se s Vaším partnerem dali dohromady?

To bylo v roce 2007 v práci. Byl to můj kolega. Na jednom firemním večírku jsme se dali do řeči a měli spolu krátký románek. V té době měl ale ještě přítelkyni a řekl mi, že jí neopustí. Takže jsem od toho moc nečekala. Jenomže jsme se vídali každý den a já se do něho zamilovala. Asi za půl roku, se s přítelkyní rozešel, my se dali dohromady a hned spolu začali žít.

Jak vypadal Váš vztah po tom, co jste spolu začali bydlet?

To bylo nejkrásnější období. Alex (přítel) byl na vyšší pozici a vydělával víc, takže jsme si docela užívali. Cestovali jsme, chodili na večeře, na koncerty, na nákupy. Všechno se zdálo být perfektní, i když občas jsme se pohádali, ale nic hrozného. Taky si zpětně uvědomuji, že

byl hodně žárlivý a panovačný. Já jsem to tehdy ale brala jako, že mě miluje a že pro mě chce všechno udělat.

Kdy nastala změna k horšímu ve Vašem vztahu?

Až po dvou letech. Přišel o práci a těžce to nesl. Za prvé jsme už nemohli tolik utrácet, museli jsme šetřit a žilo se hlavně z mých peněz a za druhé nemohl snést, že po tom, co se k němu ve firmě tak hrozně zachovali, jsem tam já mohla zůstat. Vyčítal mi, že ho nechápu, že jsem proti němu a ztrapňuji ho. Tvrdil, že jako jeho partnerka musím stát na jeho straně. Nedokázal pochopit, že kdybych z práce odešla, tak nemáme na nájem, jídlo, na nic. V téhle době jsme se hodně hádali a několikrát na mě řval i na ulici, před lidmi. Tohle trvalo tak půl roku. Neustále mluvil, jak si najde lepší práci, ale v podstatě nic nedělal. Byl pořád doma a flákal se.

Kdy došlo k násilí?

Než mě poprvé uhodil, předcházelo období psychického teroru. Pořád mi vyčítal tu práci, vyslýchal mě, kontroloval, urážel, pak už i nadával. No a po roce mě poprvé uhodil. To už bylo právě tak akorát, takže jsem se sbalila a odešla ke kamarádce. On tam ale za mnou přišel s kyticí a omlouval se mi. Sliboval, že si hned najde práci, že to bude jako dřív. No a já mu uvěřila. Jenomže za chvíli to bylo zase to samé. Jenomže s tím rozdílem, že tentokrát mi nedal jen facku, ale několik pěstí do obličeje a kopance. Zřídil mi tak, že jsem si musela vzít dovolenou, aby mě nikdo neviděl. Měla jsem modřiny, škrábance a nateklou ruku. Když mě tak Alex viděl druhý den, hrozně se omlouval a hrozně se o mě staral. Na chvíli se choval, jako dřív, jako bych byla jeho princezna. No a takhle to pak pokračovalo v podstatě pořád dokola.

Jak dlouho to trvalo? Jak dlouho jste žila v tomto vztahu?

Tři roky. Ne že by mě tři roky pořád mlátil. To bylo tak jednou za pár měsíců. Pak byl zase klid, pohoda, ale pak to začalo nanovo.

Svěřila jste se někomu se svou situací?

Jen tehdy poprvé své kamarádce. Pak už ne. Nechtěla jsem, aby mě lidi odsuzovali. Hrozně jsem se styděla. Myslela jsem, že by si mysleli, že jsem nějaká chudinka.

Jak jste dokázala od partnera odejít?

Když jsem zjistila, že mě podvádí. To byl vrchol všeho. Snášela jsem to, protože jsem věřila, že mě miluje a stojí o to, aby se všechno vrátilo tam, kde to bylo na začátku.

Probíhal rozchod v klidu?

Ne. Nejdřív mě prosil, ať ho neopouštím, pak mi vyhrožoval a nakonec mě nenáviděl. Vyhodil mě z bytu dřív, než jsem si stihla všechno zabalit. Zbytek věcí mi odmítl dát. Ty jsem nedostala už nikdy. Vyměnil zámek u dveří, takže jsem odcházela jen s pár věcmi.

Co jste dělala potom?

Bydlela chvíli v hotelu a pak si našla garsonku.

Projevili se na Vás nějaké důsledky násilí? Fyzické, emocionální, ekomické…?

Když jsme spolu ještě žili, tak jsem měla často migrény a žila ve stresu. Po tom, co jsme se rozešli, se ale všechno zlepšilo. Ne teda hned, ale pak ano. Uvědomila jsem si, že jsem ho měla dávno opustit. Byla jsem naivní. Teď vím, že na prvním místě jsem já a nikdy bych se sebou už nenechala takhle zacházet.

7 Shrnutí rozhovorů

Než jsem začala s rozhovory, všem ženám jsem na začátku vysvětlila, z jakého důvodu rozhovor dělám, na co se budu ptát a co mě bude nejvíce zajímat. Některé ženy byly více otevřenější při rozhovoru, než ty druhé. Na některých bylo také znát, že je toto téma pro ně stálé citlivé a bolestivé.

Všechny dotazované ženy poznali své partnery či budoucí manžele ve velmi mladém věku. Skoro pro všechny ženy to byla první velká láska. Devět z deseti žen uvedlo, že v počátečním období vztahu bylo všechno v pořádku, krásné a kromě pár normálních hádek nenasvědčovalo nic tomu, že by se nacházely ve vztahu s násilníkem. Jen jedna žena uvedla, že už od začátku věděla, že její přítel je hodně žárlivý a problémový. Je zajímavé, že muži se začali projevovat ve většině případů násilně vůči své partnerce ne hned, ale často až po několika letech. V jednom případě to bylo až po dlouhých deseti letech.

Dotazovala jsem se i na formu násilí. Všechny ženy si prošly fyzickým násilím. Od facek až přes pěsti, kopance k nekontrolovatelnému mlácení. Všechny také uvedly, že je partner týral i psychicky. Nejčastěji šlo o žárlivé scény, kontrolování a výhružky. Jen jedna žena uvedla, že se stala obětí sexuálního zneužívání.

Zajímavé je, že těmto ženám trvalo i několik let, než se rozhodly ukončit vztah. Když jsem se jich ptala, proč to tak dlouho snášely, ty s dětmi odpovídaly, že zůstávaly hlavně kvůli nim. Dalšími důvody, proč zůstávaly i nadále v násilném vztahu byl strach z partnera, finanční závislost nebo láska. Hodně z nich doufalo v dobrý konec.

Mnoho z těchto týraných žen se v průběhu vztahu nikomu se svým trápením nesvěřilo. Ať z důvodu strachu z reakce okolí, či tomu, že se bály. Překvapily mě i odpovědi ohledně pomoci. Nejdříve nehledaly pomoc žádnou. Buď proto, že se domnívaly, že pomoc nepotřebují, či proto, že se styděly. Tři ženy se se svou situací musely vypořádat úplně samy. Další tři ženy uvedly, že jim pomohla rodina a to hlavně rodiče. Pomoc na internetu hledaly dvě ženy. Jen jedna respondentka uvedla, že zašla osobně do Bílého kruhu bezpečí, avšak tam nenašla takovou pomoc, v jakou doufala. Důležitou pomoc poskytovali ženám také přátelé a kolegové.

Dále jsem se ptala na to, jestli zavolali na partnera/manžela policii. Jen tři se obrátily na policii, bohužel ta situaci nedokázala napravit. A jen jedna žena využila možnosti vykázání partnera ze společného bydlení. Ostatní buď o této možnosti nevěděli, nebo jim přišla zbytečná či žily v násilném vztahu před rokem 2006, kdy tato možnost ještě neexistovala.

Pouze jedna žena se obrátila pro pomoc na sociální pracovnici, která ji pomohla najít azylový dům pro ženy a děti.

Dalším tématem rozhovorů byl samotný odchod od partnera. Osm žen opustilo partnera a pouze s pouze dvěma ženami se rozešli partneři a to z důvodu toho, že si našli jinou ženu. Ne každý partner se s rozchodem hned smířil. Někteří ženám vyhrožovali a dělali problémy i po rozchodu.

Posledním zjišťováním byly následky násilí. Pro mnohé ženy rozchod či rozvod a hlavně období těsně po něm, nebylo vůbec snadné. Potýkaly se s nedostatkem peněz, musely hledat nové bydlení, měly i zdravotní a psychické potíže. Například pár žen uvedlo, že ze stresu hodně zhublo či měly poruchy spánku. Jedna žena dokonce začala tak moc pít, že musela vyhledat lékařskou pomoc. Problémy měly i s důvěrou a navazováním nových vztahů. Bylo pro ně těžké zase hned někomu důvěřovat. Žena, která byla sexuálně zneužívaná, dodnes nenašla sílu na to, aby začala znovu někomu věřit natolik, aby s ním měla pohlavní styk.

Na druhou stranu pár žen uvedlo, že rozchod/rozvod pro ně bylo přímo vysvobozením. Pocítily svobodu a snažily se užívat života. Ženy, které tohle pocítily, jsou ty, které žily v domácnosti s násilným partnerem několik let.

Všechny ženy se shodly na tom, že dnes už by nikomu nedovolily, aby se s nimi zacházelo špatně. Také tvrdí, že dnes už by rozhodně vyhledaly pomoc a nenechávaly si své trápení jen pro sebe.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo poukázat na ženy, které se staly oběťmi domácího násilí. Snažila jsem se v podstatě vyvrátit mýtus, který tvrdí, že kdyby byla situace tak strašná, tak ženy už dávno partnera opustily. Lidé, kteří násilí v rodině nezažili, si neumí představit, v jak těžké situaci ženy jsou. Pod pojmem domácí násilí si představují hádky či maximálně nějaké ty facky. Skutečnost je však jiná. Domácí násilí není jen o fyzickém násilí, jedná se i o psychický teror, sexuální násilí či sociální izolaci.

Poté, co jsem ve své práci vyjasnila pojem domácího násilí a popsala jeho druhy, znaky, ale i dynamiku vztahu, jsem se zaměřila již na samotné ženy. Mnozí si myslí, že ženy, které se staly oběťmi domácího násilí, jsou nevzdělané a pocházejí z chudých poměrů. Toto však není pravda. Obětí se může stát kterákoliv z nás. Je důležité, aby si to žena uvědomila včas a dokázala s tím něco dělat. Jak píšu v teoretické části, tak i praktické, ženy si svou situaci uvědomí příliš pozdě a pak už je pro ně odchod velmi těžký. Ať už je to například kvůli společné historii partnerů, či dětem, kterým nechtějí rozbít rodinu nebo finanční závislosti na partnerovi.

Všem ženám bych poradila, aby se za svou vzniklou situaci rozhodně nestyděly. Ony nemůžou za to, že je jejich partner násilník. Měly by se rozhodně někomu svěřit a nebát se vyhledat odbornou pomoc. Dnes už naštěstí nějaké formy pomoci pro týrané ženy existují. Nejsou sice ještě ideální, ale každopádně jsou lepší, než před lety, kdy bylo téma domácího násilí ve společnosti tabu.

Součástí teoretické části byly i následky násilí na ženách. Pokud se žena setkává s násilím dlouhodobě, může se u ní projevit syndrom týrané ženy. Taková žena pak pociťuje bezmoc, strach, má nízké sebevědomí, je frustrovaná, může docházet i ke sebezničujícím reakcím, kdy svou situaci bagatelizují či svého partnera obhajují. Samozřejmě každá žena je jiná, takže každá to prožívá jinak a jinak se s tím i vyrovnává. Následky jsou tedy u každé ženy individuální. Závisí jak na délce násilí, tak i na formě.

Praktická část je potom zaměřena na konkrétní případy násilí. Pomocí rozhovorů jsem zjišťovala, co týrané ženy prožívaly, jak dlouho byly v násilném vtahu a především jsem se snažila zjistit, jakou formu pomoci vyhledaly a jaké byly následky násilí. Z výsledků rozhovorů je zřejmé, že násilí se může týkat všech žen a že není snadné z takové vztahu odejít. Potvrdily se údaje z teoretické části a to především to, že násilí trvalo dlouhodobě a že dlouhý byl i samotný proces odchodu. Mnoho žen nemělo nikoho, na koho by se mohly

obrátit pro pomoc a jen zlomek žen vyhledalo pomoc buď u policie, nebo u nějaké organizace.

Je tedy zřejmé, že i dnes, kdy se o domácím násilí ve společnosti mluví, ženy si stále neví rady a jen těžko se vypořádávají s násilím na nich páchané.

Myslím, že aby se situace jak u nás, tak jinde ve světě zlepšila, je důležitá prevence násilí a zamezení agrese u mladistvých. Dnes se spíše společnost zaměřuje na pomoc obětem. Podle mě je ale také velmi důležité, aby k násilí vůbec nedocházelo, a když už by k němu mělo dojít, tak aby žena byla natolik silná, aby to v počátcích zarazila.

Také je nezbytné, aby lidi přestali týrané ženy odsuzovat, nedrželi se mýtů, které kolují mezi nimi a také si začali více všímat lidí ve svém okolí a při prvním podezření násilí v rodině, zavolali pomoc.

POUŽITÉ ZDROJE

Literatura

BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, MACKOVÁ, Kateřina, WÜNSCHOVÁ, Petra, BLÁHOVÁ, Kateřina. *DOMÁCÍ NÁSILÍ. Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám.* Praha: Acorus, 2009, 92 str. ISBN 978-254-5422-0

BROWN L., Sandra. *Jak poznat nebezpečného muže, dřív než se zamilujete*. 1. vydání. Praha: Motto, 2012, str. 312 ISBN 978-7246-691-7

BURIÁNEK, Jiří, PIKÁLKOVÁ, Simona. *Intimate Violence. A Czech Contribution on International Violence Against Women Survey.* Praha: Karolinum Press, 2013, str. 221 ISBN 978-80-246-2218-7

BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, str. 176 ISBN 978-82-251-1786-6

CARTER, Jay. *Mizerové aneb Jak přimět muže, aby Vám neubližovali, a zároveň neklesnout na jejich úroveň.* Praha: Aurora, 2002, str. 127 ISBN 80-7299-058-6

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Moderní psychologie pro právníky. Domácí násilí, stalking, predikce násilí. Praha: Grada Publishing, a.s., str. 160 ISBN 978-80-247-2207-8

FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie. Analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů.* Praha: Grada Publishing, a. s., 2009, str. 218 ISBN 978-80-247-2781-3

HIRIGOYEN, Marie-France. *Psychické násilí v rodině a zaměstnání*. Praha: Academia, nakladatelství věd ČR, 2002, str. 229 ISBN 80-200-0994-9

HRONOVÁ, Martina. Tátové a mámy, ochraňte své děti před násilím. Praha: ROSA, 2007, str. 48

HRONOVÁ, Martina. To si dovolit nesmíš. Praha: Rosa, 2006, str. 80

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, ŽATECKÁ, Eva, DÁVID, Radovan, KORNEL, Martin. *Právo proti domácímu násilí.* Praha: C. H. Beck, 2011, str. 139 ISBN 978-80-7400-381-3

MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí.* Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2008, str. 159 ISBN 978-80-86131-76-4

PRIMUSOVÁ, Hana. *Zločin jako nemoc.* Praha: Grada Publishing, 2001, str. 99 ISBN 80-247-0067-0

PROKOP, Martin a kolektiv. *Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí.* Brno: Ekologický a právní servis, 2000, str. 79 ISBN 80902570-8-9

ŠEVČÍK, Drahomír, Špatenková, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence.* Praha: Portál, 2011, str. 192 ISBN 978-80-7367-690-2

VAVROŇOVÁ, Marie, PROKOPOVÁ, Zdena. *Přežila jsem…výpovědi týraných žen.* Praha: Rosa, 2002, str. 47

VOŇKOVÁ, Jiřina, SPOUSTOVÁ, Ivana. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen.* 2. vydání. Praha: proFem, 2008, str. 244 ISBN 978-80-903626-7-3

VOŇKOVÁ, Jiřina. *Vaše právo! První právní pomoc ženám, obětem domácího násilí.* 7. vydání. Praha: proFem, 2012, str. 94 ISBN 978-80-904564-2

Internetové zdroje

http://www.domacinasili.estranky.cz/

http://www.profem.cz/

http://www.domacinasili.cz/

http://rosa-os.cz/

http://nenechtesiublizovat.cz/

http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/251749-novy-obcansky-zakonik-lepsi-ochrana-obeti-domaciho-nasili/

http://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-644841.aspx

http://www.stopnasili.cz/

http://www.valdrova.cz/

Seznam příloh

Příloha č. 1: Varovné signály

Příloha č. 2: Bezpečnostní plán

Příloha č. 1

Varovné signály

Jak ale poznat, že zrovna můj vztah ohrožuje násilí? Násilí nezačíná po několika letech společného života. Určité náznaky toho, že někdo má sklony k násilnému chování, jsou zřejmé od samého počátku. Jen je nevidíme, nebo je nechceme vidět. Zpočátku je možná i omlouváme. Žádný partner se ale „láskou“ toho druhého nezmění. Buďte ostražití, pokud:

VÁŠ PŘÍTEL:

- dozvěděla jste se, že v minulých vztazích používal násilí, užívá násilí, svádí své problémy na jiné lidi, obviňuje vás, že můžete za to, že on zachází s lidmi špatně
- zkouší vás kontrolovat, poroučí vám, nebere nic, co řeknete, vážně a dělá všechna rozhodnutí sám. Zkouší vás izolovat od rodiny a přátel – nejprve přesvědčuje, že rodina a přátelé nejsou dobří, nemají vás rádi, pak zakazuje
- rozhoduje o tom, koho vídáte, co si oblékáte, co děláte
- tlačí na vás, hned co jste se začali scházet, že máte mít vážný vztah, mít sex
- je extrémně žárlivý, majetnický a myslí si, že se jedná o projevy lásky
- verbálně a emocionálně vás týrá: křičí na vás, napadá vás, manipuluje, rozšiřuje o vás lži a zvěsti, zkouší udělat vše vždy tak, abyste se vy cítila vinna
- váš přítel pije hodně a nebo užívá drogy a pak svádí vinu za své chování na alkohol a drogy
- vyhrožuje vám fyzickým násilím, má nepředvídatelné změny nálad, výbuchy zlosti
- hovoří pohrdavě o ženách
- vyhrožuje či vydírá sebevraždou
- dozvěděla jste se o jeho přísném, despotickém otci, který se dopouštěl násilí, má špatný, nezdravý vztah s matkou

VY:

- nemůžete být sama sebou, když jste spolu
- máte strach nebo obavy, že děláte nebo řeknete „něco špatného“
- cítíte, že sama měníte své chování ze strachu nebo proto aby jste se vyhnula střetu

- bojíte se ho

ZNAMENÍ, ŽE PROŽÍVÁTE NÁSILNÝ VZTAH:

- Bojí se jeden partner druhého? Máte strach z rozchodu s druhým?
- Oslovuje vás partner hanlivými jmény, způsobuje, že se cítíte hloupě, nebo říká druhým, že neuděláte nic správně, sráží vás a zraňuje?
- Je váš partner extrémně žárlivý?
- Cítíte se jako vězeň, dohlíží na vás?
- Říká vám partner, kam můžete a nemůžete jít a s kým můžete a nesmíte mluvit?
- Říká vám partner, že nikdo jiný s vámi nesmí jít nikdy ven?
- Jste izolována od svých přátel a rodiny svým partnerem?
- Cítíte, že jestliže řeknete NE sexuálním aktivitám, budete mít problémy?
- Cítíte, že jste tlačena nebo násilím nucena do sexuálních aktivit?
- Říká vám partner: „To je tvoje vina… “ nebo: „Ty za to můžeš, že jsem… tě uhodil…“?
- Partner vás strká, udeří, štípe, tlačí, shodí, srazí, kopne, fackuje, bije?
- Je partner někdy milý (zejména před rodinou a svými přáteli) a někdy sprostý (zejména v soukromí)? Zdá se vám, že má dvojí tvář?
- Slibuje partner často, že se změní, nebo říká, že už vás nikdy nezraní?
- Vyhrožuje vám, sekýruje vás, týrá?
- Ničí váš majetek, zraňuje vaše zvíře?
- Sleduje vás, špehuje, doprovází vás do práce, školy, k přátelům?
- Poslouchá vaše hovory, nechce vám dovolit telefonovat?
- Obviňuje vás, že mu zahýbáte?
- Pokud již spolu žijete ve společné domácnosti, kontroluje všechny vaše peníze
- Nechce, abyste studovala, získala práci, pracovala, udržela si práci?

Jestliže můžete odpovědět ANO na některou z těchto otázek, pak je váš partner k vám násilný. Zamyslete se nad svým vztahem a hledejte další informace a rady o násilí.

Příloha č. 2

BEZPEČNOSTNÍ PLÁN

Cílem bezpečnostního plánu je minimalizovat možné ohrožení obětí v případech, že hrozí ze strany násilné osoby riziko napadení. Tento plán je vhodné zpracovat vždy, když oběť nadále zůstává s násilnou osobou ve společném bytě nebo obydlí.

Bezpečnostní plán se zaměřuje na zmapování zdrojů oběti a vytvoření účinných strategii, které může v případě ohrožení využít.

Bezpečnostní plán podle ROSY:

PLÁNOVÁNÍ BEZPEČÍ, POKUD ZŮSTÁVÁTE VE VZTAHU S NÁSILNÝM PARTNEREM:

- Mějte u sebe vždy důležitá telefonní čísla
- Mějte na jednom místě (např. v kabelce či tašce, kterou si můžete vzít vždy s sebou) peníze, doklady, mobil nebo telefonní kartu
- Důležité doklady, náhradní klíče či základní oblečení si uschovejte u někoho, komu důvěřujete nebo v zaměstnání
- Promyslete si, kam můžete v případě akutního nebezpečí odejít (k rodičům, kamarádce, do krizového centra či azylového domu)
- Promyslete si únikovou cestu z bytu, nezůstávejte s partnerem o samotě na místech bez možnosti úniku (koupelny, kuchyně atp.)
- Řekněte někomu o tom, co se u vás doma děje
- Požádejte sousedy o pomoc, dohodněte si s nimi nějaký signál, po kterém přivolají policii
- Jste li v nebezpečí, volejte policii – 158, případně linku 112

PLÁNOVÁNÍ BEZPEČÍ PO ODCHODU Z NÁSILNÉHO VZTAHU:

- Pokud odcházíte s dětmi, zanechte doma krátkou zprávu, že z důvodů stupňujícího se násilí odcházíte na dočasnou dobu i s dětmi na neutrální místo.
- Sdělte písemně majiteli domu či bytu, že se nevzdáváte nároku na byt, ale že jste nucena jej z důvodu ochrany a bezpečí pro stupňující se násilí dočasně opustit.

- Otce informujte písemně přes Oddělení sociálně právní ochrany dětí o zdravotním stavu nezletilých dětí. Toto oddělení by vám mělo být nápomocné a nesdělovat místo vašeho pobytu, pokud jste v utajeném azylovém zařízení, a pomoci vám podniknout právní kroky spojené s podáním žádosti o svěření nezletilých dětí do vaší péče.
- Zůstáváte-li ve svém bytě, můžete, pokud nemá partner v bytě trvalé bydliště: vyměnit zámek, instalovat bezpečnostní zámky a dveře (pokud tam trvalé bydliště má, výměnou zámku byste se mohla dopustit trestného činu).
- Promyslete si, koho můžete informovat o tom, že s partnerem již nežijete a pokud by se objevil poblíž domu nebo dětí, aby zavolali policii (např. když zamezuje dětem nebo vám ve vstupu do domu)
- Informujte osoby, které jsou v kontaktu s vašimi dětmi (mateřská škola, školka, kroužky), kdo je oprávněn vyzvedávat je.
- Vyhýbejte se místům, kam jste obvykle s partnerem chodívali nebo kde je vysoká možnost toho, že se potkáte.
- Pokud na vás partner čeká před zaměstnáním apod., vycházejte bočním východem, měňte trasu cesty domů, pokud by vás sledoval, jděte na policii.

Seznam věcí, které při odchodu nesmím zapomenout:

- občanský průkaz, pas
- rodné listy (můj i dětí)
- průkaz zdravotní pojišťovny
- lékařské zprávy
- peníze, kreditní a vkladní knížky
- klíče od bytu, auta, kanceláře
- řidičský a technický průkaz
- léky
- náhradní oblečení
- oddací list

- nájemní smlouvu
- oblíbená hračka dítěte
- dokumenty o hypotéce
- předměty citové hodnoty